

ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಹುರುಳು

- ಸಿ. ಪಿ. ನಾಗರಾಜ

<http://honalu.net>

ಮುನ್ನುಡಿ

ಶ್ರೀ ಸಿ ಪಿ ನಾಗರಾಜ ಅವರು ಹೊನಲಿಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಬರಹಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹೊನಲಿಗಿಂದೇ ಅವರು ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಸಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಬರಹಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಒಟ್ಟು 90 ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಹುರುಳನ್ನು 9 ಕಂಠುಗಳಲ್ಲಿ ಓದುಗರ ಮುಂದಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆ ಎಲ್ಲಾ 9 ಕಂಠುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ವಚನಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಹುರುಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಮಾಡಿ ಓದುಗರ ಮುಂದಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಈ ಮಿನ್ನೋದುಗೆ. ಈ ಮಿನ್ನೋದುಗೆ ಹೊರತರಲು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೊನಲಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ ಸಿ ಪಿ ನಾಗರಾಜ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನಿ.

ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ಈ ಮಿನ್ನೋದುಗೆ ನೆರವಾಗಬಲ್ಲುದು ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆ. ಈ ಮಿನ್ನೋದುಗೆಯನ್ನು ಓದಿ ಮತ್ತು ಪರಿಚಯದವರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಿ.

- ಹೊನಲು ತಂಡ

ತಿಳಿಸುವಿಕೆ:

ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಬರಹಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳು ಬರಹಗಾರರು ಮತ್ತು ಹೊನಲು ತಂಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿವೆ. ಬರಹಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಬಾಗವನ್ನು ಇಲ್ಲವೇ ಇಡೀ ಬರಹವನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವವರು ಬರಹದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡದೇ, ಬರಹಗಾರರ ಹೆಸರನ್ನು ಮತ್ತು ಹೊನಲು ಮಿಂಬಾಗಿಲಿನಿಂದ (honalu.net) ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವ ಚಿತ್ರಗಳ ಸೆಲೆಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಬರಹದ ಕೆಳಗಡೆ ಕೊಡಲಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳು ಆ ಸೆಲೆಗಳದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮುಂಪುಟ ಕಟ್ಟಣೆ : ರತೀಶ ರತ್ನಾಕರ

ಮುಕವುಟದ ಚಿತ್ರಸೆಲೆ : wikipedia.org

ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಕೆ : 23/03/2016

ಮಿಂಬಲೆಯ ವಿಳಾಸ : <http://honalu.net/>

ಮಿಂಚೆ : minche@honalu.net

ಒಳನೋಟ

ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಹುರುಳು	1
ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಹುರುಳು - 2ನೆಯ ಕಂಠು	5
ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಹುರುಳು - 3ನೆಯ ಕಂಠು.....	9
ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಹುರುಳು - 4ನೆಯ ಕಂಠು	13
ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಹುರುಳು - 5ನೆಯ ಕಂಠು.....	17
ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಹುರುಳು - 6ನೆಯ ಕಂಠು.....	21
ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಹುರುಳು - 7ನೆಯ ಕಂಠು.....	25
ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಹುರುಳು - 8ನೆಯ ಕಂಠು.....	29
ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಹುರುಳು - 9ನೆಯ ಕಂಠು.....	34

ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಹುರುಳು

ಬಲ್ಲವರ ಒಡನಾಡೆ ಬೆಲ್ಲವನು ಸವಿದಂತೆ

ಅಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನಿಯೊಡನಾಡೆ-ಮೊಳಕಯ್ಯೆ

ಕಲ್ಲು ಹೊಡೆದಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಗೆಳೆತನ/ನಂಟು/ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯವರೊಡನೆ/ಕೆಟ್ಟವರೊಡನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ನೋವು ನಲಿವುಗಳ ಬಗೆಯನ್ನು ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಬಲ್ಲವರ=ತಿಳಿದವರ/ಅರಿತವರ; ಒಡನೆ+ಆಡೆ=ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಗೆಳೆತನ/ನಂಟು/ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ;

ಅಲ್ಲದ+ಅಜ್ಞಾನಿಯು+ಒಡನೆ+ಆಡೆ; ಅಲ್ಲದೆ=ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ; ಅಜ್ಞಾನಿ=ತಿಳಿಗೇಡಿ/ಅರಿವಿಲ್ಲದವನು)

ಬರೆ ಕಂಡು ಕರೆಯದನ ಇರು ಕುಳ್ಳಿರೆನ್ನದನ

ಸರಸ ಸಜ್ಜನಿಕೆಯಿರದನ-ಗೆಳೆತನವ

ಬೆರಸಲೇ ಬೇಡ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯಿಲ್ಲದ ಮತ್ತು ಇತರರನ್ನು ತನ್ನಂತೆ ತಿಳಿದು ಒಲವಿನಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಡನೆ ಗೆಳೆತನವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದೆಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

(ಬರೆ=ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ/ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನು ಬಂದಾಗ; ಕರೆಯದನ=ಕರೆಯದವನು; ಕುಳ್ಳಿರು+ಎನ್‌ನದನ; ಕುಳ್ಳಿರು=ಕುಳಿತಿಕೊ;

ಎನ್ನದನ=ಎನ್ನದವನು; ಸಜ್ಜನಿಕೆಯು+ಇರದನ; ಸಜ್ಜನಿಕೆ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿ; ಇರದನ=ಇರದವನು; ಬೆರಸು=ಕೂಡು/ಸೇರು)

ಒಳ್ಳಿದರ ಒಡನಿರ್ದು ಕಳ್ಳ ಒಳ್ಳಿದನಕ್ಕು

ಒಳ್ಳಿದ ಕಳ್ಳನೊಡನಾಡೆ-ಅವ ಶುದ್ಧ

ಕಳ್ಳನೇ ಅಕ್ಕು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಒಳ್ಳೆಯವರ ಇಲ್ಲವೇ ಕೆಟ್ಟವರ ಒಡನಾಟದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಒಳ್ಳಿದರ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳವರ; ಒಡನೆ+ಇರ್ದು=ಜತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾ; ಒಳ್ಳಿದನ್+ಅಕ್ಕು; ಒಳ್ಳಿದನ್=ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿ;

ಅಕ್ಕು=ಆಗುತ್ತಾನೆ; ಕಳ್ಳನು+ಒಡನೆ+ಆಡೆ)

ಜಾತಿಹೀನನ ಮನೆಯ ಜ್ಯೋತಿ ತಾ ಹೀನವೇ

ಜಾತಿ ವಿಜಾತಿಯೆನಬೇಡ-ಶಿವನೊಲಿ

ದಾತನೇ ಜಾತ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಮೇಲು-ಕೀಳೆಂಬ ಜಾತಿ ಮೆಟ್ಟಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ"ಜಾತಿ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಸುಳ್ಳು/ಬ್ರಮೆ"ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ರೂಪಕವೊಂದರ ಮೂಲಕ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ರೂಪಕ ಎಂದರೆ ಓದುಗನ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬರುವ ಒಂದು ಶಬ್ದಚಿತ್ರ. ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಜ್ಯೋತಿಯು ಇಲ್ಲಿ ರೂಪಕವಾಗಿದೆ.

(ಜಾತಿಹೀನ=ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಜಾತಿಯವನೆಂದು ಜನಸಮುದಾಯದ ಕಡೆಗೆಸುಚಿಕೆಗೆ ಗುರಿಯಾದವನು; ವಿಜಾತಿಯು+ಎನಬೇಡ; ವಿಜಾತಿ=ಬೇರೆ ಜಾತಿ; ಶಿವನ+ಒಲಿದ+ಆತನೇ; ಶಿವನ=ಶಿವನನ್ನು; ಒಲಿದ+ಆತನೇ =ಪೂಜಿಸುವ/ನಂಬಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ; ಜಾತ=ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿ)

ಯಾತರ ಕೂವಾದರು ನಾತರೆ ಸಾಲದೆ

ಜಾತಿ ವಿಜಾತಿಯೆನಬೇಡ

ಶಿವನೊಲಿದಾತನೇ ಜಾತ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಮೇಲು-ಕೀಳೆಂಬ ಜಾತಿ ಮೆಟ್ಟಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ"ಜಾತಿ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಸುಳ್ಳು/ಬ್ರಮೆ"ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ರೂಪಕವೊಂದರ ಮೂಲಕ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕಂಪಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಹೂವು ಇಲ್ಲಿ ರೂಪಕವಾಗಿದೆ.

(ಯಾತರ=ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ; ಹೂವು+ಆದರು; ನಾತ=ಕಂಪು/ವಾಸನೆ/ಪರಿಮಳ; ನಾತರೆ=ಕಂಪಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ; ಸಾಲದೆ=ಸಾಕಲ್ಲವೇ)

ನಡೆವುದೊಂದೆ ಭೂಮಿ ಕುಡಿವುದೊಂದೆ ನೀರು

ಸುಡುವಗ್ನಿಯೊಂದೆ ಇರುತಿರಲು-ಕುಲಗೋತ್ರ

ನಡುವೆ ಎತ್ತಣದು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಮೇಲು-ಕೀಳೆಂಬ ಜಾತಿ ಮೆಟ್ಟಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ"ಜಾತಿ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಸುಳ್ಳು/ಬ್ರಮೆ"ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಕಣ್ಣಮುಂದಿನ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಮತ್ತು ನಡೆಯುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಂದ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ನಡೆವುದು+ಒಂದೆ; ಕುಡಿವುದು+ಒಂದೆ; ಸುಡುವ+ಅಗ್ನಿಯು+ಒಂದೆ; ಇರುತ+ಇರಲು; ಕುಲಗೋತ್ರ=ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿನ ಕುಟುಂಬದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಜಾತಿ-ಉಪಜಾತಿ-ಮತದರ್ಮಗಳು; ಎತ್ತಣದು=ಯಾವ ಕಡೆಯದು)

ನಿತ್ಯ ನೇಮಗಳೇಕೆ ಮತ್ತೆ ಪೂಜೆಗಳೇಕೆ
ನೆತ್ತಿ ಬೋಳೇಕೆ ಜಡೆಯೇಕೆ-ಅರಿದು ನೆರೆ
ಸತ್ಯ ಉಳ್ಳವಗೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಆಡುವ ಮಾತು ಮತ್ತು ಕಯ್ಯೊಂಡ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಇತರರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವ ಸತ್ಯವಂತನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ದೇವರ ಬಗೆಗಿನ ಬಹುತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ನೇಮಗಳು+ಏಕೆ; ನೇಮ=ಪೂಜೆ/ಉಪವಾಸ ಮುಂತಾದ ಆಚರಣೆಗಳು; ನೆತ್ತಿಬೋಳು= ತಲೆಕೂದಲನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆಯಾಗಿ ನೀಡುವುದು; ಜಡೆ=ದೇವರ ಬಹುತನಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉದ್ದನೆಯ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿಕಟ್ಟುವುದು; ಅರಿದು=ತಿಳಿದು; ನೆರೆ=ಚೆನ್ನಾಗಿ/ಕೂಡಿ)

ಸತ್ಯರ ನಡೆ ತೀರ್ಥ ಮತ್ತೆ ಜಂಗಮ ತೀರ್ಥ
ಉತ್ತಮರ ಸಂಗವದು ತೀರ್ಥ-ಹರಿವ
ನೀರೆತ್ತಣ ತೀರ್ಥ ಸರ್ವಜ್ಞ

ದೇಗುಲಗಳ ಬಳಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ತೊರೆಯ ನೀರು ಇಲ್ಲವೇ ಪೂಜಾರಿಯು ಕೊಡುವ ನೀರು ಪವಿತ್ರವೆಂದು ನಂಬಿರುವ ಜನರಿಗೆ, ಯಾವುದು ಪವಿತ್ರವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಸತ್ಯರ ನಡೆ=ಸತ್ಯವಂತರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಡಿದ ನುಡಿ ಮತ್ತು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಗಳು; ತೀರ್ಥ=ಪವಿತ್ರವಾದುದು; ತೀರ್ಥ=ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯ ನಂತರ ನೀಡುವ ನೀರು. ಇದನ್ನು ಬಕ್ತರು ಪವಿತ್ರವೆಂದು ನಂಬಿರುತ್ತಾರೆ; ಸಂಗವು+ಅದು; ಸಂಗ=ಜತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು; ನೀರು+ಎತ್ತಣ; ಎತ್ತಣ=ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ/ಬಗೆಯಲ್ಲಿ)

ಸತ್ಯವೆಂಬುದು ತಾನು ಹಿತ್ತಲದ ಗಿಡ ನೋಡ
ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಅರಸದಲೆ - ತಾನಿದ
ಹತ್ತಿರಲೇ ನೋಡ ಸರ್ವಜ್ಞ

ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ / ತನ್ನ ನೆರೆಹೊರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹಗಲಿರುಳು ದುಡಿಯುತ್ತಾ, ಇತರರ ಒಳಿತಿಗಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನೇ ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟಿರುವ ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದಲೇ ಸತ್ಯದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಸತ್ಯವು+ಎಂಬುದು; ಹಿತ್ತಲದ ಗಿಡ= ಇದು ಒಂದು ನುಡಿಗಟ್ಟು. ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಣ ಎಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಬಹುದಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಗತಿಗಳು ಎಂಬ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ; ಮತ್ತೆ+ಎಲ್ಲಿ=ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ; ಅರಸದಲೆ=ಹುಡುಕದೆಯೆ; ಅರಸು=ಹುಡುಕು/ತಡಕಾಡು; ತಾನು+ಇರ್ಲೆ=ತಾನು ಇರುವ)

ಮೀಪೊಡೆ ಪೋಪೊಡೆ ಪಾಪವೇನದು ಕೆಸರೆ
ಮೀಪೊಡೆ ಮೆಯ್ಯ ಮಲ ಹೋಹುದು-ಆ ಪಾಪ
ಲೇಪವಾಗಿತ್ತು ಸರ್ವಜ್ಞ

ದೇಗುಲಗಳ ಬಳಿ ಹರಿಯುವ ತೊರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗೇಳುವುದರಿಂದ ಮಯ್ಯಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಕೊಳೆ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು, ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಮತ್ತೆ ಅಂತಹ ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಪಾಪ ತೊಲಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಮೀಪೊಡೆ=ಜಳಕ/ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ; ಮೀಯು=ಜಳಕ/ಸ್ನಾನ; ಪೋಪೊಡೆ=ಹೋಗುವುದಾದರೆ; ಪೋ=ಹೋಗು;
ಪೋಪ=ಹೋಗುವ; ಪಾಪ=ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಮೋಸ/ಕೇಡು; ಕೆಸರು=ನೀರಿನಿಂದ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿರುವ
ಮಣ್ಣು; ಮಲ=ಕೊಳೆ; ಲೇಪವು+ಆಗಿ+ಇತ್ತು; ಲೇಪ=ಬಳಿದುಕೊಂಡು; ಇತ್ತು=ಇರುವುದು)

ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಹುರುಳು – 2ನೆಯ ಕಂಠು

ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತೋರಿಸುತ್ತ ನುಂಗುವಾತನೆ ಕೇಳು
ಲಿಂಗ ಉಂಬುವುದೆ ಪೊಡಮಡುತ-ಎಲೊ ಪಾಪಿ
ಜಂಗಮಕೆ ನೀಡು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಜಡರೂಪಿ ಲಿಂಗದ ಮುಂದೆ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಉಣಿಸುಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಗಳಿಗೆ ಇಟ್ಟು, ಅನಂತರ ತಾನೇ ಕಬಳಿಸುವುದರ ಬದಲು, ಹಸಿದು ಬರುವ ಜೀವರೂಪಿ ಜಂಗಮನಿಗೆ ಉಣಿಸನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಉಂಬುವುದೆ=ಉಣ್ಣುತ್ತದೆಯೇ/ ತಿನ್ನುತ್ತದೆಯೇ; ಪೊಡಮಡು=ಅಡ್ಡಬೀಳು/ ನಮಸ್ಕರಿಸು; ಜಂಗಮ=ಶಿವನನ್ನು ನಂಬಿರುವ ಮತ್ತು ಕಾಯಕದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಅರಿತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ)

ಕಲ್ಲು ಕಾಡುವು ಬೆತ್ತದಲ್ಲಿ ಇಹನೇ ಶಿವನು
ಎಲ್ಲಿಯೂ ಮಾತು ಹುಸಿ ಬೇಡ-ನಿಷ್ಠೆ
ಇದ್ದಲ್ಲಿಹನಬವ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಶಿವನ ಪ್ರತಿರೂಪವು ಜಡವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾನವರ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳು ಇರುವ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವನು ನೆಲೆಸಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಕಾಡು=ಮರದ ತುಂಡು/ ಕಟ್ಟಿಗೆ; ಬೆತ್ತ=ಬಿದಿರಿನ ಕೋಲು; ಇಹನೇ=ಇರುವನೇ; ಹುಸಿ=ಸುಳ್ಳು; ನಿಷ್ಠೆ=ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ; ಇದ್ದಲ್ಲಿ+ಇಹನು+ಅಬವ; ಇದ್ದಲ್ಲಿ=ಇರುವಲ್ಲಿ; ಇಹನು=ಇರುವನು; ಬವ=ಹುಟ್ಟು; ಅಬವ=ಶಿವ; ಅಬವ=ಹುಟ್ಟುಸಾವುಗಳ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಲುಕದವನು)

ರಸಿಕರಾಡುವ ಮಾತು ಶಶಿ ಉದಯವಾದಂತೆ
ರಸಿಕರಲ್ಲದವರ ಬಿರುನುಡಿಯು-ಕಿವಿಯೊಳು
ಕೂರ್ದಸಿಯ ಬಲಿದಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಕೇಳುಗರ ಮನದಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಹಾಗೂ ಆನಂದವನ್ನು ಮೂಡುವಂತೆ ಇಲ್ಲವೇ ಆತಂಕ ಹಾಗೂ ಕಳವಳವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ ನೋಯಿಸುವಂತೆ ನುಡಿಯುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ರಸಿಕರು+ಆಡುವ; ರಸಿಕ=ಒಳಿತು ಕೆಡುಕುಗಳನ್ನು ಅರಿತವನು / ಯಾವುದೇ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮತ್ತು ಚೆಲುವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ತಾನೂ ಸವಿದು ಇತರರಿಗೂ ಹೇಳುವವನು; ಶಶಿ=ಚಂದ್ರ; ಉದಯವು+ಆದಂತೆ=ಬೆಳುದಿಂಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾ ಮೂಡಿಬರುವಂತೆ; ಬಿರು=ಒರಟು/ ಗಡುಸು; ಬಿರುನುಡಿ=ಕೇಳುಗರ ಮನವನ್ನು ನೋಯಿಸುವಂತಹ ಮಾತುಗಳು; ಕೂರ್ದಸಿ=ಕೂರ್+ದಸಿ; ಕೂರ್=ಹರಿತವಾದ/ ಮೊನಚಾದ/ ಚೂಪಾದ; ದಸಿ=ಶೂಲ/ ಚೂಪಾದ ತುದಿಯುಳ್ಳ ಹತಾರ; ಬಲಿ=ಚುಚ್ಚು/ ನಾಟು; ಬಲಿದ+ಅಂತೆ=ನಾಟಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ)

**ಮಾತು ಬಂದಲ್ಲಿ ತಾ ಸೋತು ಬರುವುದು ಲೇಸು
ಮಾತಿಗೆ ಮಾತ ಮತನಿಸೆ-ವಿಧಿ ಬಂದು
ಆತುಕೊಂಡಿಹುದು ಸರ್ವಜ್ಞ**

ಇತರರೊಡನೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯುಂಟಾಗದೆ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳೆದಾಗ, ಕೋಪತಾಪಗಳಿಂದ ಕುದಿಯುತ್ತಾ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮಾತನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ, ಅದು ಹಾನಿಗೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

(ಮಾತು ಬಂದಲ್ಲಿ=ಇಬ್ಬರು/ಅನೇಕರ ನಡುವೆ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಿಲುವುಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ವಾದವಿವಾದ ಶುರುವಾದಾಗ; ತಾ=ಮಾತಿನಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಒಳಿತು/ಕೆಡುಕಿನ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅರಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯು; ತಾ=ತಾನು; ಸೋತು ಬರುವುದು=ವಾದವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸದೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯುವುದು; ಲೇಸು=ಒಳ್ಳೆಯದು; ಮತನಿಸೆ=ಒಂದು ಮಾತಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಆಡತೊಡಗಿದರೆ; ವಿಧಿ ಬಂದು=ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಬಗೆಯ ಹಾನಿ/ನೋವು/ತೊಂದರೆಯು ಉಂಟಾಗಿ; ಆತುಕೊಂಡು+ಇಹುದು; ಆತುಕೊಂಡು=ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು/ಆವರಿಸಿಕೊಂಡು; ಇಹುದು=ಇರುವುದು)

**ಮಾತಿಂದ ನಗೆನುಡಿಯು ಮಾತಿಂದ ಕೊಲೆ ಹಗೆಯು
ಮಾತಿಂದ ಸರ್ವರಿಗೆಯುಪಚಾರ - ಲೋಕಕ್ಕೆ
ಮಾತೆ ಮಾಣಿಕವು ಸರ್ವಜ್ಞ**

ನಾವು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಇರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ನಗೆನುಡಿ=ನಾವಾಡುವ ಮಾತುಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಮತ್ತು ಕೇಳುಗರಿಗೆ ಆನಂದ ಮತ್ತು ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ; ಕೊಲೆ ಹಗೆ= ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳ ಹಿಂದೆ ಕೆಟ್ಟ ಉದ್ದೇಶವಿದ್ದರೆ, ಅವು ನಮ್ಮ ಮತ್ತು ಇತರರ ನಡುವೆ ಮನಸ್ತಾಪ, ಅಸೂಯೆ ಇಲ್ಲವೇ ಹಗೆತನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಸಾವುನೋವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ; ಸರ್ವರಿಗೆ+ಉಪಚಾರ; ಸರ್ವರಿಗೆ =ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಂದರೆ ಮಾತನ್ನಾಡುವವರಿಗೆ/ಕೇಳುವವರಿಗೆ/ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನವರಿಗೆ; ಉಪಚಾರ=ಒಳಿತು; ಲೋಕಕ್ಕೆ=ಮಾನವರ ಬಾಳಿನ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ; ಮಾಣಿಕ=ರತ್ನ/ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಹರಳು)

**ಮಾತ ಬಲ್ಲಾಂತಗೆ ಮಾತೊಂದು ಮಾಣಿಕವು
ಮಾತುಗಳನರಿಯದದಮಂಗಿ-ಮಾಣಿಕವು
ತೂತಾದ ಪರಿಯು ಸರ್ವಜ್ಞ**

ಮಾತನಾಡುವುದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕಲೆ ಹಾಗೂ ಯಾರೊಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ನೋವುಂಟುಮಾಡಬಾರದೆಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ತನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಮಾತ ಬಲ್ಲಾಂತ=ಯಾವ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಯಾರೊಡನೆ, ಹೇಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕು ಇಲ್ಲವೇ ಮಾತನಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನು; ಬಲ್ಲ+ಆತಂಗೆ=ತಿಳಿದವನಿಗೆ/ಅರಿತವನಿಗೆ; ಬಲ್ಲ=ತಿಳಿದ/ಅರಿತ; ಮಾಣಿಕ= ರತ್ನ/ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಹರಳು; ಮಾತುಗಳನು+ಅರಿಯದ+ಅದಮಂಗಿ; ಅರಿಯದ=ತಿಳಿಯದ; ಅದಮ=ಕೆಟ್ಟ/ನೀಚ ವ್ಯಕ್ತಿ; ತೂತು+ಆದ=ಗುಳಿಬಿದ್ದ/ಬಿರುಕುಬಿಟ್ಟ; ಪರಿ=ರೀತಿ)

ಹುಸಿವನ ದೇಹಾರ ಕನ ಹತ್ತಿದಾರಂಬ
ವಿಷಯ ಉಳ್ಳವನ ಗುರುತನ-ಇವು ಮೂರು
ಮಸಿವಣ್ಣ ಕಂಡ ಸರ್ವಜ್ಞ

ದೇವರ ಪೂಜೆ, ಬೇಸಾಯ ಮತ್ತು ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಯಾವ ಬಗೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಹುಸಿ=ಸುಳ್ಳು; ಹುಸಿವನ=ಸುಳ್ಳನ್ನು ಹೇಳುವವನ; ದೇಹಾರ=ಪೂಜೆ; ಕನ ಹತ್ತಿದ+ಆರಂಬ=ಕಳೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಬೆಳೆ;
ಆರಂಬ=ಬೇಸಾಯ/ಬೆಳೆಯನ್ನು ಒಡ್ಡುವಿಕೆ; ವಿಷಯ=ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಗಳು/ಕಾಮನೆಗಳು; ಉಳ್ಳವನ=ಇರುವವನ; ಗುರುತನ=ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ
ಹಾಗೂ ಇತರರಲ್ಲಿ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಕಸುಬು; ಮಸಿ+ಬಣ್ಣ=ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣ ಅಂದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದ್ದು/ಹಾನಿಯನ್ನು
ಉಂಟುಮಾಡುವಂತಹುದು; ಕಂಡ=ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿ)

ತನ್ನ ಮುಖ ಬೆನ್ನುಗಳು ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮರೆಯು
ತನ್ನ ಗುಣದೋಷಗಳನರಿಯೆ-ಇದನರಿದ
ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಬೇಕು ಸರ್ವಜ್ಞ

ನಮ್ಮ ಒಪ್ಪು-ತಪ್ಪುಗಳು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ; ಇತರರು ನಮ್ಮ ನಡೆನುಡಿಯನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿ ಹೇಳುವಂತಾದಾಗ ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿನ ಒಳಿತು-ಕೆಡುಕಿನ ಸಂಗತಿಗಳು ನಮಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಗುಣದೋಷಗಳನು+ಅರಿಯೆ; ದೋಶ=ಕುಂದು/ಕೊರತೆ/ತಪ್ಪು/ಕೆಟ್ಟತನ; ಅರಿಯೆ=ತಿಳಿಯಲು; ಇದನು+ಅರಿದ; ಅರಿ=ತಿಳಿ/ಕಾಣ)

ತನ್ನ ದೋಷವ ನೂರ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಇರಿಸಿ
ಅನ್ಯನೊಂದಕ್ಕೆ ಹುಲಿಯಪ್ಪ-ಮಾನವನು
ಕುನ್ನಿಯಲ್ಲೇನು ಸರ್ವಜ್ಞ

ತನ್ನ ನಡೆನುಡಿಯಲ್ಲಿನ ನೂರಾರು ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿಕೊಂಡು, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಮಾಡುವ ಒಂದು ತಪ್ಪನ್ನೇ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ಅಬ್ಬರಿಸುವಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನೀಚತನದ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಬೆನ್ನ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಇರಿಸಿ=ಕಡೆಗಣಿಸಿ/ಮರೆಮಾಚಿ; ಅನ್ಯನು+ಒಂದಕ್ಕೆ; ಅನ್ಯ=ಬೇರೆ/ಇತರ; ಅನ್ಯನು=ಮತ್ತೊಬ್ಬನ; ಹುಲಿಯು+ಅಪ್ಪ=ಹುಲಿಯಂತೆ ಅಬ್ಬರಿಸುವ; ಅಪ್ಪ=ಆಗುವ; ಕುನ್ನಿಯು+ಅಲ್ಲೇನು=ನಾಯಿಯಲ್ಲವೇ; ಕುನ್ನಿ=ನಾಯಿ/ನಾಯಿಮರಿ)

ಕೋಟಿ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಟಿ ವಿದ್ಯೆಯ ಮೇಲು
ಮೇಟಿಯಿಂ ರಾಟೆ ನಡೆದುದಲ್ಲದೆ-ದೇಶ
ದಾಟವೆ ಕೆಡುಗು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಜೀವಿಗಳ ಹಸಿವನ್ನು ತಣಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದವಸದಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಬೇಸಾಯದ ವಿದ್ಯೆಯೇ ಮಾನವನ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಕಸುಬುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲು/ದೊಡ್ಡದೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಮೇಟಿ ವಿದ್ಯೆ=ಬೇಸಾಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಕುಶಲತೆ ಮತ್ತು ಕಸುಬು; ಮೇಟಿ=ರಾಗಿ/ಬತ್ತ/ಜೋಳ ಮುಂತಾದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಒಕ್ಕಣೆ ಮಾಡುವಾಗ ಕಣದ ನಟ್ಟನಡುವೆ ನೆಡುವ ಮರದ ದಪ್ಪನೆಯ ಕಂಬ; ರಾಟೆ ನಡೆದುದು+ಅಲ್ಲದೆ; ರಾಟೆ=ನೂಲು ತೆಗೆಯುವ ಚರಕ/ಗಾಲಿ/ಚಕ್ರ; ರಾಟೆ ನಡೆಯುವುದು=ಇದು ಒಂದು ನುಡಿಗಟ್ಟು. ಕೆಲಸಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು ಎಂಬ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ; ಮೇಟಿಯಿಂ ರಾಟೆ ನಡೆದುದು=ಬೇಸಾಯದಿಂದಲೇ ದೇಶದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆಗಳು ಉಳಿದು ಬೆಳೆದು ಬಾಳುತ್ತಿವೆ; ಅಲ್ಲದೆ=ಬೇಸಾಯ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ; ದೇಶದ+ಆಟವೇ=ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು; ಕೆಡುಗು=ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ/ಹಾಳಾಗುತ್ತವೆ)

ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಹುರುಳು - 3ನೆಯ ಕಂಠು

ಸತ್ತು ಹೋದರೆ ನಿನಗದತ್ತಣದು ಮೋಕ್ಷವೈ
ಸತ್ತು ಹೋಗದತಿಜೀವವಿರಲು - ಮೋಕ್ಷದ
ಗೊತ್ತು ತಿಳಿಯೆಂದ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಜೀವವಿರುವ ತನಕ ಒಲವು ನಲಿವಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವ ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುವುದೇ ನಿಜವಾದ ಮುಕ್ತಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ನಿನಗೆ+ಅದು+ಎತ್ತಣದು; ಎತ್ತಣದು=ಯಾವ ಕಡೆ/ಎಡೆ; ಎತ್ತಣದು=ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ; ಮೋಕ್ಷವೈ=ಮುಕ್ತಿಯು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ; ಮೋಕ್ಷ= ಹುಟ್ಟುಬದುಕುಸಾವುಗಳ ಸರಪಳಿಯಿಂದ ಜೀವವು ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು/ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ;
ಸತ್ತುಹೋಗದೆ+ಅತಿಜೀವವು+ಇರಲು; ಸತ್ತುಹೋಗದೆ=ನೀನಾಗಿಯೇ ಸಾವನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳದೆ; ಅತಿ=ದೊಡ್ಡದಾದ/ಹಿರಿದಾದ;
ಜೀವವು+ಇರಲು=ಜೀವವು ಇರುವಾಗ; ಗೊತ್ತು=ನೆಲೆ/ಜಾಗ; ಮೋಕ್ಷದ ಗೊತ್ತು=ಮುಕ್ತಿಯ ನೆಲೆಯಿರುವುದು ಸಾವಿನಲ್ಲಲ್ಲ; ಬದುಕಿನ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯಲ್ಲಿ; ತಿಳಿ+ಎಂದ)

ಓದಿ ಬೂದಿಯ ಪೂಸಿ ತೇದು ಕಾವಿಯ ಹೊದೆದು
ಹೋದಾತ ಯೋಗಿಯೆನಬೇಡ - ಇಂದ್ರಿಯವ
ಕಾದಾತ ಯೋಗಿ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಉಟ್ಟಿರುವ ಉಡುಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ತೊಟ್ಟಿರುವ ತೊಡುಗೆಗಳಿಂದ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಬಾರದೆಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

(ಓದಿ=ಅಕ್ಕರವನ್ನು ಕಲಿತು; ಬೂದಿಯ ಪೂಸಿ =ಹಣೆ-ಎದೆ-ಮಯ್ ತುಂಬಾ ವಿಬೂತಿಯನ್ನು ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡು; ಪೂಸಿ=ಬಳಿದುಕೊಂಡು;
ಕಾವಿಯ ಹೊದೆದು=ಕಾವಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೊಟ್ಟು; ತೇದು=ಗಂದದ ಕೊರಡನ್ನು ತುಸು ನೀರಿನೊಡನೆ ಉಜ್ಜಿದಾಗ ಬರುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ತಿಲಕವಾಗಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು; ಹೋದ+ಆತ=ಹೋದವನನ್ನು/ಸಿಂಗಾರಗೊಂಡವನನ್ನು; ಆತ=ಅವನು; ಯೋಗಿ+ಎನಬೇಡ;
ಯೋಗಿ=ಆಸೆಗಳನ್ನು/ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ತೊರೆದವನು; ಇಂದ್ರಿಯ=ನೋಟ-ಶಬ್ದ-ಕಂಪು-ರುಚಿ-ಮುಟ್ಟುವಿಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನೆರವಾಗುವ ಅಂಗಗಳು; ಇಂದ್ರಿಯವ ಕಾದಾತ=ಕಣ್ಣು-ಕಿವಿ-ಮೂಗು-ನಾಲಗೆ-ತೊಗಲಿನಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಒಳಮಿಡಿತಗಳನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಾಳುವವನು; ಕಾದ+ಆತ; ಕಾದ=ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡ/ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡ)

ಬತ್ತಿಯೆಣ್ಣೆಗಳೆರಡು ಹೊತ್ತಿ ಬೆಳಗುವ ತೆರದಿ
ಸತ್ಯ ನೀತಿಗಳು ಬೆಳಗಿಹವು - ಜೋಡಗಲೆ
ಕತ್ತಲೆ ಜಗವು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದ ಜೀವನವು ಚೆನ್ನಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಜನರ ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ನೀತಿ ಜತೆಗೂಡಿರಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ದೀಪವೊಂದರ ರೂಪಕದ ಮೂಲಕ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಬತ್ತಿ+ಎಣ್ಣೆಗಳು+ಎರಡು; ಬೆಳಗಿ+ಇಹವು; ಬೆಳಗು=ನಲಿವು-ಬಲವು-ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬದುಕಿಗೆ ಸಂಕೇತ; ಇಹವು=ಇರುವುದು; ಜೋಡಿ+ಅಗಲೆ; ಜೋಡಿ=ಜೊತೆ/ಎರಡರ ಕೂಡುವಿಕೆ; ಅಗಲೆ=ದೂರವಾದರೆ/ಬೇರೆಬೇರೆಯಾದರೆ; ಕತ್ತಲು ಈ ಜಗವು=ಜಗದ ಜೀವನವು ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ನರಳುತ್ತದೆ; ಕತ್ತಲೆ=ಬಡತನ-ಅಪಮಾನ-ನೋವಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬದುಕಿಗೆ ಸಂಕೇತ)

ಹೊಲಬನರಿಯದ ಗುರುವು ತಿಳಿಯಲರಿಯದ ಶಿಷ್ಯ
ನೆಲೆಯನಾರಯ್ಯದುಪದೇಶ - ಅಂಧಕನು
ಕಳನ ಹೊಕ್ಕಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿರದ ಗುರುಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಪಾಡನ್ನು "ಕುರುಡನೊಬ್ಬ ರಣರಂಗವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಾಗ ತೊಳಲಾಡುವ" ರೂಪಕದ ಮೂಲಕ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಹೊಲಬನು+ಅರಿಯದ; ಹೊಲಬು=ದಾರಿ/ಹಾದಿ; ಅರಿಯದ=ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ; ಹೊಲಬನರಿಯದ=ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಒಳಿತು/ಕೆಡಕು ಮತ್ತು ಯಾವುದು ಸರಿ/ತಪ್ಪು ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ; ತಿಳಿಯಲು+ಅರಿಯದ; ನೆಲೆಯನು+ಆರಯ್ಯದ+ಉಪದೇಶ; ನೆಲೆಯನು=ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು/ವಿಚಾರಗಳನ್ನು; ಆರಯ್ಯ=ಹುಡುಕು/ಯೋಚಿಸು/ಬರೆಹಚ್ಚಿನೋಡು; ಆರಯ್ಯದ=ಹುಡುಕಿ ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸದಿರುವ; ಉಪದೇಶ=ವಿದ್ಯೆ/ತಿಳುವಳಿಕೆ; ಅಂಧಕ=ಕುರುಡ; ಕಳನ=ರಣರಂಗವನ್ನು; ಕಳ= ರಣರಂಗ/ಕದನ ನಡೆಯುವ ಜಾಗ; ಹೊಕ್ಕು+ಅಂತೆ; ಹೊಕ್ಕು=ಒಳನುಗ್ಗಿದ; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ)

ಸತ್ಯರು ಹುಸಿದಡೆ ಒತ್ತಿ ಬಂದಡೆ ಶರಧಿ
ಉತ್ತಮರು ತಪ್ಪಿ ನಡೆದಡೆ-ಲೋಕವಿ
ನ್ನೆತ್ತ ಸಾರುವುದು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಸಮಾಜದ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೇ ಕೆಟ್‌ಟ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ವರಿಸತೊಡಗಿದಾಗ, ಅಂತಹ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕೇಡು ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಬುತ್ತಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಸತ್ಯರು=ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿರುವವರು/ಸತ್ಯವಂತರು; ಹುಸಿದಡೆ=ಸುಳ್ಳನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ; ಹುಸಿ=ಸುಳ್ಳು; ಒತ್ತಿ ಬಂದಡೆ=ದಡವನ್ನೇ ಕೊಚ್ಚುವಂತೆ ಅಲೆಗಳು ಉಕ್ಕಿದ್ದು ಅಪ್ಪಳಿಸಿದರೆ; ಬಂದಡೆ=ಬಂದರೆ; ಶರಧಿ=ಸಮುದ್ರ/ಕಡಲು/ಸಾಗರ; ತಪ್ಪಿ ನಡೆದಡೆ=ನೀತಿನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ; ಲೋಕವು+ಇನ್ನು+ಎತ್ತ; ಲೋಕ=ಜಗತ್ತಿನ/ಸಮಾಜದ ಬದುಕು; ಎತ್ತ=ಯಾವ ಕಡೆಗೆ; ಸಾರುವುದು=ಹೋಗುವುದು)

**ಆಡದೆ ಮಾಡುವವ ರೂಢಿಯೊಳಗುತ್ತಮನು
ಆಡಿ ಮಾಡುವನು ಮಧ್ಯಮನು - ಅಧಮ ತಾ
ನಾಡಿಯೂ ಮಾಡ ಸರ್ವಜ್ಞ**

ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನು ಆಡುವ ಮಾತು ಮತ್ತು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದ ರೀತಿಯು, ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೇಗೆ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಆಡದೆ= ತಾನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳದೆ; ಮಾಡುವವ=ಮಾಡುವವನು; ರೂಢಿ=ಲೋಕದ ಜನಸಮುದಾಯ/ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಜನರು; ರೂಢಿಯೊಳಗೆ+ಉತ್ತಮನು=ಲೋಕ/ಸಮಾಜದ ಜನರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯವನು; ಆಡಿ ಮಾಡುವನು=ತಾನು ಮಾಡಲಿರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಾನೇ ಜಂಬದಿಂದ ಹೊಗಳಿಕೊಂಡು, ಅನಂತರ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡುವವನು; ಮಧ್ಯಮನು=ಒಳ್ಳೆಯ/ಕೆಟ್ಟ ಎರಡು ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನು; ಅಧಮ=ನೀಚ/ಕೆಟ್ಟವನು; ತಾನು+ಆಡಿಯೂ=ಮೊದಲು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ; ಮಾಡ=ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ)

**ಅಕ್ಕರವ ಕಲಿತಾತ ಒಕ್ಕಲನು ತಿನಕಲಿತ
ಲೆಕ್ಕವ ಕಲಿತ ಕರಣಿಕನು - ನರಕದಲಿ
ಹೊಕ್ಕಿರಲು ಕಲಿತ ಸರ್ವಜ್ಞ**

ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವ ಬದಲು, ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆಯುವವರ ನೀಚತನವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಅಕ್ಕರವ=ಓದುಬರಹವನ್ನು ; ಕಲಿತ+ಆತ=ಕಲಿತವನು; ಒಕ್ಕಲನು=ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಜನಸಮುದಾಯವನ್ನು ; ತಿನ+ಕಲಿತ=ನಾನಾ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ, ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿ, ನಾಡಿನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನುರಿತವನಾದ; ತಿನ=ತಿನ್ನಲು; ಲೆಕ್ಕವ ಕಲಿತ=ಉರಿನ ಬೂಮಿ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ವ್ಯವಹಾರದ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುಶಲತೆ ಹಾಗೂ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯುಳ್ಳ ; ಕರಣಿಕ=ಶಾನುಬೋಗ/ಕುಲಕರ್ಣಿ; ನರಕ=ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆದು ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು, ಅನಂತರ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ದಂಡನೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ನರಳುವ ಮತ್ತೊಂದು ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಜಾಗ. ಜನರಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆದವರು ಸಂಕಟದ ನೆಲೆಯಾದ ನರಕಕ್ಕೆ, ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಆನಂದದ ನೆಲೆಯಾದ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯು ಜನಸಮುದಾಯದ ಮನದಲ್ಲಿದೆ; ನರಕದಲಿ+ಹೊಕ್ಕಿ+ಇರಲು=ನರಕದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೆಲಸಲು; ಕಲಿತ=ಸುಳ್ಳು/ಕವಟ/ಸುಲಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾದ)

**ಬಲ್ಲಿದ ನುಡಿದರೆ ಬೆಲ್ಲವ ಮೆದ್ದಂತೆ
ಇಲ್ಲದ ಬಡವ ನುಡಿದರೆ-ಬಾಯೊಳಗೆ
ಜಿಟ್ಟು ಬಿದ್ದಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ**

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಿರಿವಂತರ ಮಾತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು/ಬಡವರ ಮಾತಿಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು ರೂಪಕಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಬಲ್ಲಿದ=ಹಣ ಆಸ್ತಿ ಗದ್ದುಗೆಯಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಪಡೆದವನು/ಉಳ್ಳವನು; ನುಡಿದರೆ=ಮಾತನಾಡಿದರೆ/ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಿದರೂ; ಮೆದ್ದ+ಅಂತೆ=ತಿಂದ ಹಾಗೆ; ಮೆದ್ದ=ತಿಂದ; ಮೆಲ್ಲು=ತಿನ್ನು; ಇಲ್ಲದ=ಯಾವುದೇ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿರದ/ಗತಿಗೇಡಿಯಾದ; ಜಿಟ್ಟು=ಒಳಗೆ ತಿರುಳಿಲ್ಲದ ಕಾಳು; ಬಿದ್ದ+ಅಂತೆ=ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ)

ಕೇಳುವವರಿಂದ ಹೇಳುವುದು ಬುದ್ಧಿಯನು
ಕೋಳದಲಿ ಬಿದ್ದು ಬಳಲುವೆಗೆ-ಬುದ್ಧಿಯನು
ಹೇಳುವನೆಗೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

ನಮ್ಮ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮನವಿಟ್ಟು ಆಲಿಸುವವರಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆ ಹೊರತು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳಲು ಹೋಗುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

(ಕೇಳುವವರು+ಇದ್ದು+ಇಹರೆ=ನಾವು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟು ತಮ್ಮ ತಪ್ಪನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುವವರು ಇದ್ದರೆ; ಇಹರೆ=ಇದ್ದರೆ; ಬುದ್ಧಿ=ತಿಳುವಳಿಕೆ/ಅರಿವು; ಕೋಳ=ಬೇಡಿ/ಸಂಕೋಲೆ; ಬಳಲು=ಸಂಕಟಪಡು/ದಣಿ/ಆಯಾಸಗೊಳ್ಳು; ಕೋಳದಲಿ ಬಿದ್ದು ಬಳಲುವೆಗೆ=ಕಳ್ಳತನ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಮುಂತಾದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸೆರೆವಾಸದಲ್ಲಿ ನರಳುತ್ತಿರುವವನಿಗೆ; ಹೇಳುವನು+ಎಗ್ಗೆ; ಎಗ್ಗೆ=ದಡ್ಡೆ/ತಿಳಿಗೇಡಿ/ಅರಿವಿಲ್ಲದವನು)

ದಂತಪಂಕ್ತಿಗಳೊಳಗೆ ಎಂತಿಕ್ಕು ನಾಲಗೆಯು
ಸಂತತ ಖಳರ ಒಡನಿರ್ದು - ಬಾಳುವು
ದಂತೆ ಕಂಡಯ್ಯ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಕೆಟ್ಟವರ ನಡುವೆ ಇರುವಾಗ ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕದೆ ಬಾಳುವ ಜಾಣತನದ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ದಂತಪಂಕ್ತಿಗಳೊಳಗೆ; ದಂತ=ಹಲ್ಲು; ಪಂಕ್ತಿ=ಸಾಲು; ಎಂತು+ಇಕ್ಕು=ಹೇಗೆ ಇರುವುದು; ಸಂತತ=ಯಾವಾಗಲೂ/ಸದಾಕಾಲ; ಖಳ=ನೀಚ/ಕೇಡಿ/ಮೋಸಗಾರ; ಒಡನೆ+ಇರ್ದು=ಜತೆಯಲ್ಲಿದ್ದು; ಬಾಳುವುದು+ಅಂತೆ; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ; ಕಂಡ+ಅಯ್ಯ=ತಿಳಿದುನೋಡಯ್ಯೆ)

ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಹುರುಳು - 4ನೆಯ ಕಂಠು

ಧನಕನಕ ಉಳ್ಳನಕ ದಿನಕರನಂತಿಕ್ಕು
ಧನಕನಕ ಹೋದ ಬೆಳಗಾಗಿ-ಹಾಳೂರ
ಶುನಕನಂತಕ್ಕು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಸಂಪತ್ತು ಇದ್ದಾಗ/ಇಲ್ಲವಾದಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಏರಿಳಿತಗಳನ್ನು ಎರಡು ಉಪಮೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಧನ=ಹಣ; ಕನಕ=ಚಿನ್ನ/ಬಂಗಾರ; ಉಳ್ಳ+ಅನಕ; ಉಳ್ಳ=ಇರುವ; ಅನಕ=ತನಕ/ವರೆಗೆ; ದಿನಕರನ+ಅಂತೆ+ಇಕ್ಕು; ದಿನಕರ=ಸೂರ್ಯ; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ; ಇಕ್ಕು=ಇರುವುದು/ಕಂಡುಬರುವುದು; ದಿನಕರನಂತೆ=ಬೆಳಕಿನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಕಣ್ಮನಗಳನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿ ಜನಮನ್ನಣೆಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ; ಧನಕನಕ ಹೋದ=ಇರುವ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಕಳೆದುಹೋದ ನಂತರ; ಬೆಳಗು+ಆಗಿ=ಬೆಳಕು ಹರಿದು ಮರುದಿನ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ; ಹಾಳು+ಉರ=ಪಾಳುಬಿದ್ದ ಉರಿನ; ಶುನಕನ+ಅಂತೆ+ಅಕ್ಕು; ಶುನಕ=ನಾಯಿ; ಹಾಳೂರ ಶುನಕನಂತೆ=ಪಾಳುಬಿದ್ದ ಉರಿನಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಾಡಿರುವ ವಸ್ತುಗಳ ನಡುವೆ ಉಣಿಸನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಅಲೆಯುವ ನಾಯಿಯಂತೆ ಸಂಪತ್ತಿಲ್ಲದವನು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಕಡೆಗಣನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಗತಿಕೇಡಿಯಾಗಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ)

ಸಿರಿಯಣ್ಣನುಳ್ಳನಕ ಹಿರಿಯಣ್ಣನಾಗಿಕ್ಕು
ಸಿರಿಯಣ್ಣ ಹೋದ ಬೆಳಗಾಗಿ-ಆಯಣ್ಣ
ನರಿಯಣ್ಣನಕ್ಕು-ಸರ್ವಜ್ಞ

ಸಂಪತ್ತು ಇದ್ದಾಗ/ಇಲ್ಲವಾದಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಏರಿಳಿತಗಳನ್ನು ಎರಡು ರೂಪಕಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಸಿರಿ+ಅಣ್ಣನು+ಉಳ್ಳ+ಅನಕ; ಸಿರಿ=ಹಣ ಆಸ್ತಿ ಗದ್ದುಗೆ; ಸಿರಿಯಣ್ಣ=ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಸಂಪತ್ತು; ಉಳ್ಳ=ಇರುವ; ಅನಕ=ವರೆಗೆ; ಹಿರಿ+ಅಣ್ಣನು+ಆಗಿ+ಇಕ್ಕು; ಹಿರಿ=ದೊಡ್ಡ; ಹಿರಿಯಣ್ಣ=ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಉಳ್ಳವನು / ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಒಲವು-ಮೆಚ್ಚುಗೆ-ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದವನು; ಇಕ್ಕು=ಇರುವುದು/ಕಂಡುಬರುವುದು; ಸಿರಿಯಣ್ಣ ಹೋದ=ಇರುವ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಕಳೆದುಹೋದ ನಂತರ; ಬೆಳಗು+ಆಗಿ=ಬೆಳಕು ಹರಿದು ಮರುದಿನ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ; ಆಯಣ್ಣ=ಆ+ಅಣ್ಣ=ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು; ನರಿ+ಅಣ್ಣನು+ಅಕ್ಕು; ನರಿ=ಕಪಟತನ ಮತ್ತು ಕುತಂತ್ರದ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ನರಿಯನ್ನು ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಜನರು ಆಡುನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ; ನರಿಯಣ್ಣ=ಗತಿಗೇಡಿ/ಇತರರನ್ನು ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೊಟ್ಟೆಹೊರೆದುಕೊಳ್ಳುವವನು)

ಕೋಟಿ ವಿದ್ಯವನೋದಿ ಪಾಟಿ ಮಾಡಿದರೇನು

ಕೂಟಸ್ಥವಿಲ್ಲದವನೋದು-ಗಿಳಿ ಕಲಿತ

ಪಾರದಂತಿಕ್ಕು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಅಕ್ಕರದ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ಅಂತಹವನ ಓದಿನಿಂದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ವಿದ್ಯವನು+ಓದಿ; ಕೋಟಿ ವಿದ್ಯವನೋದಿ=ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಹುತರದ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತು; ಪಾಟಿ=ಸೊಗಸು/ಸುಂದರ; ಪಾಟಿ ಮಾಡಿದರೆ=ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ಯಾವಂತನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಗಳಿಸಿದರೆ; ಮಾಡಿದರೆ+ಏನು; ಕೂಟಸ್ಥ+ಇಲ್ಲದವನು+ಓದು; ಕೂಟಸ್ಥ=ಜನಸಮುದಾಯ/ಸಮಾಜದೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು; ಕೂಟಸ್ಥವಿಲ್ಲದವನೋದು=ಜನಸಮುದಾಯದ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ, ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡದ ವಿದ್ಯೆ; ಗಿಳಿ ಕಲಿತ ಪಾರ=ಇದು ಒಂದು ನುಡಿಗಟ್ಟಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಕಲಿತಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ರೀತಿ ಉಚ್ಚರಿಸುವುದು/ಓದಿನಿಂದ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಅರಿವನ್ನಾಗಲಿ/ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಕಲಿಯದಿರುವುದು; ಪಾರದ+ಅಂತೆ+ಇಕ್ಕು; ಇಕ್ಕು=ಇರುವುದು/ಕಂಡುಬರುವುದು)

ಸಾಲವನು ಕೊಂಬಾಗ ಹಾಲೋಗರುಂಡಂತೆ

ಸಾಲಿಗನು ಬಂದು ಎಳೆವಾಗ-ಕಿಬ್ಬದಿಯ

ಕೀಲು ಮುರಿದಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಸಾಲದ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಬವಣೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಸಾಲ=ಇತರರಿಂದ ಹಣ/ಒಡವೆ/ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಸುವ ಕರಾರಿನೊಡನೆ ಪಡೆಯುವುದು; ಕೊಂಬು+ಆಗ; ಕೊಂಬು=ಪಡೆಯುವ/ಈಸಿಕೊಳ್ಳುವ; ಕೊಂಬಾಗ=ಪಡೆಯುವಾಗ/ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ; ಹಾಲು+ಓಗರ+ಉಂಡ+ಅಂತೆ; ಓಗರ=ಅನ್ನ; ಹಾಲೋಗರ=ಹಾಲು ಅನ್ನ; ಉಂಡ=ಉಣ ಮಾಡಿದ; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ; ಸಾಲಿಗ=ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟವನು; ಎಳೆವಾಗ=ಸಾಲವನ್ನು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟದಿದ್ದಾಗ, ಸಾಲವನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡಲು ಬಂದ ಸಾಲಿಗನು ಆಡುವ ಅಪಮಾನದ ನುಡಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕೊಡುವ ಕಿರುಕುಳ; ಕಿಬ್ಬದಿಯ=ಕಿರಿದಾದ+ಬದಿ; ಬದಿ=ಪಕ್ಕ/ಮಗ್ಗಲು/ಪಕ್ಕ; ಕಿಬ್ಬದಿ=ಸೊಂಟ; ಕೀಲು=ಮೂಳೆ)

ಹದಬೆದೆಯಲಾರಂಬ ಕದನದಲಿ ಕೂರಂಬ

ನದಿಯ ಹಾಯುವಲಿ ಹರುಗೋಲ-ಮರೆದಾತ

ವಿಧಿಯ ಬೈದೇನು ಸರ್ವಜ್ಞ

ತಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ/ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡದೆ, ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ನಿಂದಿಸುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಹದಬೆದೆಯಲಿ+ಆರಂಬ; ಹದ=ಸರಿಯಾದ ಸಮಯ; ಬೆದೆ=ಕಾಮದ ನಂಟನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಜೀವಿಗಳ ಮಯ್ಯ-ಮನಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ತುಡಿತ / ಬೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದವಸದಾನ್ಯಗಳ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಲು/ಸಸಿಗಳನ್ನು ನಾಟಿಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾಲ; ಹದಬೆದೆಯಲಿ=ಮುಂಗಾರು ಮಳೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಉಳುಮೆ ಮಾಡಿದ ಬೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡಲು ಅಂದರೆ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತುವ, ಸಸಿಗಳನ್ನು ನಾಟಿ ಮಾಡುವ, ಬೆಳೆದ ಪಯಿರುಗಳನ್ನು ಹರಗುವ, ಕಳೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯುವ, ಕುಯಿಲನ್ನು ಮಾಡುವ, ಒಕ್ಕಣೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾಲ;

ಕದನದಲಿ=ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ; ಕದನ=ಕಲಹ/ಕಾಳಗ/ಸಮರ; ಕೂರ್+ಅಂಬ; ಕೂರ್=ಹರಿತವಾದ/ಮೊನೆಯುಳ್ಳ/ಚೂಪಾದ; ಅಂಬು=ಬಾಣ; ಕೂರಂಬ=ಹರಿತವಾದ ಬಾಣವನ್ನು; ಹಾಯು=ದಾಟು; ಹಾಯುವಲಿ=ದಾಟುವಾಗ; ಹರುಗೋಲು=ದೋಣಿಯನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುವಾಗ ನೀರನ್ನು ಮೀಟಲು ಬಳಸುವ ಕೋಲು; ಮರೆದ+ಆತ=ಮರೆತವನು; ವಿಧಿ=ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನದ ಏಳುಬೀಳುಗಳನ್ನು ದೇವರು/ಅಗೋಚರ ಶಕ್ತಿಯು ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ; ಬೈದು+ಏನು; ಬೈದು=ನಿಂದಿಸಿ)

ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸಿದ ತಂದೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದ ಗುರುವು
ಬಿದ್ಧಿರಲು ಬಂದು ನೋಡದ-ತಾಯಿಯು
ಶುದ್ಧವೈರಿಗಳು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ಮತ್ತು ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಗುರುಗಳು ತಮ್ಮ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮರೆತಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪಾಲಿಗೆ ಏನಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಬಿದ್ಧು+ಇರಲು; ಬಿದ್ಧಿರಲು=ರೋಗರುಜಿನಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ನರಳುತ್ತಿರಲು; ಶುದ್ಧ=ನಿಜವಾಗಿಯೂ; ವೈರಿ=ಹಗೆ/ಶತ್ರು)

ಉತ್ತಮ ವಿದ್ಯವನೋದಿ ಮತ್ತೆ ಅನುಭವಗಂಡು
ಚಿತ್ತದ ಕಳವಳವ ನಿಲಿಸದ-ಮನುಜನು
ಕತ್ತೆ ಕಂಡಯ್ಯ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆತಂಕದಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ನರಳುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾವಂತನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ವಿದ್ಯವನು+ಓದಿ; ಉತ್ತಮ ವಿದ್ಯೆ=ಮಾನವನ ನಡೆನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಆಗುಹೋಗುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸರಿ/ತಪ್ಪು; ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು/ಕೆಟ್ಟುದು; ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು/ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ವಿವೇಕವನ್ನು ನೀಡುವ ತಿಳುವಳಿಕೆ; ಮತ್ತೆ=ಇದರೊಡನೆ; ಅನುಭವ+ಕಂಡು; ಅನುಭವ=ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಗುಹೋಗುಗಳಿಂದ ಪಡೆಯುವ ನೋವುನಲಿವು; ಕಂಡು=ನೋಡಿ/ತಿಳಿದು; ಚಿತ್ತ=ಮನಸ್ಸು; ಕಳವಳ=ಸಂಕಟ/ವೇದನೆ/ಬೇಗುದಿ; ಚಿತ್ತದ ಕಳವಳ=ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಆತಂಕ/ಒತ್ತಡ/ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಸದಾಕಾಲ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿರುವುದು; ಮನುಜ=ವ್ಯಕ್ತಿ; ಕತ್ತೆ=ಜೀವನವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ನೆಮ್ಮದಿಗೇಡಿತನದಿಂದ ತೊಳಲಾಡುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕತ್ತೆ ಎಂಬ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ; ಕಂಡ+ಅಯ್ಯ=ತಿಳಿದುನೋಡು)

ಹಂಗಿನರಮನೆಗಿಂತ ವಿಂಗಡದ ಗುಡಿ ಲೇಸು
ಭಂಗಬಟ್ಟುಂಬ ಬಿಸಿ-ಅನ್ನಕಿಂತಲು
ತಂಗುಳವೆ ಲೇಸು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಇತರರ ಮುಂದೆ ಕಯ್ಯೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಪಡೆದು ನಲಿಯುವುದಕ್ಕಿಂತ, ತನ್ನತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಬಾಳುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಹಂಗಿನ+ಅರಮನೆಗಿಂತ; ಹಂಗು=ಅನ್ನ-ಬಟ್ಟೆ-ವಸತಿ-ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ತನ್ನತನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಾಳುವುದು; ಅರಮನೆ=ಬಯಸಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ದೊರಕುವಂತಹ ಸಿರಿಸಂಪದಗಳ ನೆಲೆ; ಹಂಗಿನರಮನೆ=ಇದು ಒಂದು ನುಡಿಗಟ್ಟು-ತಿನ್ನಲು/ಉಣ್ಣಲು/ತೊಡಲು ಯಾವೊಂದು ಕೊರತೆಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅನ್ಯರಿಗೆ ಅಡಿಯಾಳಾಗಿ ಬಾಳುವುದು;

ವಿಂಗಡ=ಒಂಟಿಯಾಗಿರುವ/ಬೇರೆಯಾಗಿರುವ/ತನ್ನದೇ ಆದ; ಗುಡಿ=ಗುಡಾರ/ಕುಟೀರ/ವಸತಿ/ಗುಡಿಸಲು; ವಿಂಗಡದ ಗುಡಿ=ಇದು ಒಂದು ನುಡಿಗಟ್ಟು-ಯಾವೊಂದು ಬಗೆಯ ಸಂಪತ್ತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಇತರರ ಮುಂದೆ ಕಯ್ಯೊಡ್ಡೆ ತಲೆತ್ತಗಿಸದೆ ತನ್ನತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವುದು; ಲೇಸು=ಒಳ್ಳೆಯದು/ಉತ್ತಮ; ಭಂಗ+ಪಟ್ಟು+ಉಂಬ; ಭಂಗ=ಅಪಮಾನ/ಸೋಲು; ಭಂಗಪಟ್ಟು=ಇತರರಿಂದ ಕಡೆಗಡಣೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ; ಉಂಬ=ಉಣ್ಣುವ; ತಂಗುಳವೆ=ತಣ್ಣಗಾಗಿರುವ ಅನ್ನವೇ; ತಣ್ಣನೆಯ ಕೂಳು=ತಂಗೂಳು/ತಂಗುಳು/ತಂಗಳು; ಕೂಳು=ಅನ್ನ/ಆಹಾರ/ತಿನಿಸು; ನುಡಿಗಟ್ಟು ಎಂದರೆ ಎರಡು ಇಲ್ಲವೇ ಮೂರುಪದಗಳು ಜತೆಗೂಡಿ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾದ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಪದಕಂತೆ)

**ಆಳಾಗ ಬಲ್ಲವನು ಆಳುವನು ಅರಸಾಗಿ
ಆಳಾಗಿ ಬಾಳಲಿಯದವನು-ಕಡೆಯಲ್ಲಿ
ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಹ ಸರ್ವಜ್ಞ**

ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ಒಲವು ನಲಿವಿನಿಂದ ಮಾಡಬಲ್ಲವನು ಮಾತ್ರ ಜೀವನವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಆಳು+ಆಗ; ಬಲ್ಲ+ಅವನು; ಬಲ್ಲ=ತಿಳಿದ; ಆಳಾಗ ಬಲ್ಲವನು=ಮಯ್ಯಮನಗಳನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವವನು; ಅರಸು+ಆಗಿ; ಅರಸು=ರಾಜ/ದೊರೆ; ಆಳುವನು ಅರಸಾಗಿ=ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಎಲ್ಲರ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವನು; ಬಾಳಲು+ಅರಿಯದವನು; ಅರಿಯದವನು=ತಿಳಿಯದವನು; ಆಳಾಗಿ ಬಾಳಲು ಅರಿಯದವನು=ದುಡಿಮೆಯ ಮೂಲಕ ಜೀವನವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯಾಗಲಿ/ಗುರಿಯಾಗಲಿ ಇಲ್ಲದವನು; ಕಡೆಯಲ್ಲಿ=ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ; ಹಾಳು+ಆಗಿ; ಹಾಳಾಗಿ=ನಾಶವಾಗಿ; ಹೋಹ=ಹೋಗುವನು)

**ನಲವನು ಮುಗಿಲನು ಹೊಲಿವರುಂಟೆಂದರೆ
ಹೊಲಿವರು ಹೊಲಿವರೆನಬೇಕು-ಅವರೊಡನೆ
ಚಲಬೇಡವೆಂದ ಸರ್ವಜ್ಞ**

ತಿಳಿಗೇಡಿಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳಸಬಾರದು ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

(ನಲವನು=ಬೂಮಿಯನ್ನು; ಮುಗಿಲು=ಆಕಾಶ/ಬಾನು; ಹೊಲಿವರು+ಉಂಟು+ಎಂದರೆ; ಹೊಲಿ=ಹೆಣೆ/ಹೊಲಿಗೆ ಹಾಕು/ಜತೆಗೂಡಿಸು; ಹೊಲಿವರು=ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಬಗೆಯ ದಾರದಿಂದ ಹೊಲಿಯುವವರು;ಉಂಟು=ಇದ್ದಾರೆ; ಹೊಲಿವರು+ಎನಬೇಕು=ಹೊಲಿಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಎನಬೇಕು=ಎನ್ನಬೇಕು/ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಬೇಕು; ಅವರ+ಒಡನೆ; ಅವರ=ವಿವೇಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾತನಾಡುವ ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೊಡನೆ; ಚಲಬೇಡ+ಎಂದ; ಚಲ=ಸರಿ/ತಪ್ಪುಗಳ ವಾದವಿವಾದ)

ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಹುರುಳು - 5ನೆಯ ಕಂಠು

ಅನ್ನ ದೇವರಿಗಿಂತ ಇನ್ನು ದೇವರು ಇಲ್ಲ
ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಮೇಲು ಹಿರಿದಿಲ್ಲ-ಲೋಕಕ್ಕೆ
ಅನ್ನವೇ ಪ್ರಾಣ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಮಾನವನನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಿಗಳ ಉಳಿವಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಅನ್ನದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಡಲಾಗಿದೆ.

(ದೇವರು+ಇಗೆ+ಇಂತ; ಅನ್ನ=ಆಹಾರವಾಗಿ ತಿನ್ನುವ ಉಣ್ಣುವ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ತಿನಿಸು ಉಣಿಸುಗಳು; ಅನ್ನ ದೇವರು= ಹಸಿವನ್ನು ತಣಿಸುವ ಉಣಿಸನ್ನೇ ದೇವರೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ; ಹಿರಿದು+ಇಲ್ಲ; ಹಿರಿದು=ದೊಡ್ಡದು/ಹೆಚ್ಚಿನದು; ಪ್ರಾಣ=ಉಸಿರು/ಜೀವ)

ಅನ್ನವನಿಕ್ಕುವುದು ನನ್ನಿಯ ನುಡಿವುದು
ತನ್ನಂತೆ ಪರರ ಬಗೆವುದು-ಸ್ವರ್ಗ ತಾ
ಬಿನ್ನಾಣವಲ್ಲ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವಂತಹ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ನಾವಿರುವ ಎಡೆಯನ್ನೇ ಒಲವು ನಲಿವಿನ ತಾಣವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಅನ್ನವನು+ಇಕ್ಕುವುದು; ಇಕ್ಕುವುದು=ನೀಡುವುದು/ಹಾಕುವುದು/ಕೊಡುವುದು; ಅನ್ನವನು ನೀಡುವುದು=ಹಸಿವಿನಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟವರಿಗೆ ಉಣಿಸನ್ನು ನೀಡುವುದು; ನನ್ನಿ=ನಿಜ/ದಿಟ/ಒಲವು/ಅಕ್ಕರೆ ; ನನ್ನಿಯ ನುಡಿವುದು=ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸತ್ಯದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವುದು; ತನ್ನ+ಅಂತೆ; ತನ್ನಂತೆ=ತನ್ನ ಹಾಗೆ; ಪರರ=ಇತರರನ್ನು; ಬಗೆವುದು=ತಿಳಿಯುವುದು; ತನ್ನಂತೆ ಪರರ ಬಗೆವುದು=ಇತರರನ್ನು ತನ್ನಂತೆ ಕಾಣುವುದು ಎಂದರೆ ತನ್ನ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವಂತೆಯೇ, ಇತರರಿಗೂ ಒಳಿತನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು; ಸ್ವರ್ಗ=ನಲಿವು ಮತ್ತು ನೆಮ್ಮದಿಯ ನೆಲೆ; ಬಿನ್ನಾಣವು+ಅಲ್ಲ; ಬಿನ್ನಾಣ=ಚೆಲುವು/ಸೊಬಗು/ಸುಂದರ; ಸ್ವರ್ಗ ತಾ ಬಿನ್ನಾಣವಲ್ಲ=ಮಾನವರು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ನೆಮ್ಮದಿ-ನಲಿವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ)

ಹಿರಿತನವು ಹೇಡಿಂಗೆ ಗುರುತನವು ಮೂಢಂಗೆ
ದೊರೆತನವು ನಾಡ ನೀಚಂಗೆ-ದೊರೆದಿಹರೆ
ಧರೆಯೆಲ್ಲ ಕೆಡುಗು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಗದ್ದುಗೆ/ಪಟ್ಟ/ಪದವಿಯು ದೊರೆಯುವಂತಾದರೆ ನಾಡು ಮತ್ತು ಜನಸಮುದಾಯದ ಬದುಕು ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

(ಹಿರಿತನ=ಕುಟುಂಬ/ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಕ್ಕೂಟಗಳನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ;
ಹೇಡಿ=ಅಂಜುಬುರುಕ/ಪುಕ್ಕಲ/ಎದೆಗಾರಿಕೆಯಿಲ್ಲದವನು; ಗುರುತನ=ತನ್ನ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದ ಮುನ್ನಡೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ; ಮೂಢಂಗೆ=ಮೂಢನಿಗೆ; ಮೂಢ=ಅರಿವಿಲ್ಲದವನು/ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದವನು;
ದೊರೆತನ=ಜನಸಮುದಾಯದ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಸದಾಕಾಲ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಹುದ್ದೆ; ನಾಡ=ನಾಡಿನ/ದೇಶದ/ರಾಜ್ಯದ;

ನೀಚಂಗ್=ಸುಳ್ಳು/ಮೋಸ/ಕೆಟ್ಟತನದ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳವನಿಗೆ; ದೊರೆತು+ಇಹರೆ; ದೊರೆತು=ಸಿಕ್ಕು/ಪಡೆದು; ಇಹರೆ=ಇದ್ದರೆ;
ದೊರೆದಿಹರೆ=ದೊರಕುವಂತಾದರೆ/ಸಿಗುವಂತಾದರೆ; ಧರೆ+ಎಲ್ಲ; ಧರೆ=ಬೂಮಿ/ನಾಡು; ಕೆಡುಗು=ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ)

ಒಮ್ಮನದೆ ಬಿತ್ತಕ್ಕು ಇಮ್ಮನದೆ ಜಳ್ಳಕ್ಕು
ಒಮ್ಮನದೆ ಮೋಕ್ಷಪದವಕ್ಕು-ಜ್ಞಾನಿ ತಾ
ನಿಮ್ಮನದೆ ಕೆಡುಗು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಚಂಚಲತೆಯಿಲ್ಲದ/ಚಂಚಲಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಒಮ್ಮನ=ಒಂದು+ಮನ; ಒಮ್ಮನದೆ=ಚಂಚಲತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅಂದರೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ತುಯ್ಯಾಡದೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಳೆಯುವ ಒಂದೇ ನಿಲುವಿನಿಂದ;
ಬಿತ್ತು+ಅಕ್ಕು; ಬಿತ್ತು=ಬೀಜ; ಅಕ್ಕು=ಆಗುವುದು; ಒಮ್ಮನದೆ ಬಿತ್ತಕ್ಕು=ಬೀಜವು ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದು ಸಸಿಯಾಗಿ ಗಿಡವಾಗಿ ಮರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು
ಹೂಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಯ್ಯೊಂಡ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ; ಇಮ್ಮನ=ಎರಡು+ಮನ;
ಇಮ್ಮನ=ಮಾಡುವುದೋ/ಬೇಡವೋ ಎಂಬ ತೊಳಲಾಟದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚಂಚಲ ಮನಸ್ಸು; ಜಳ್ಳು+ಅಕ್ಕು; ಜಳ್ಳು=ಒಳಗಡೆ ತಿರುಳಿಲ್ಲದ ಬೀಜ;
ಇಮ್ಮನದೆ ಜಳ್ಳಕ್ಕು=ಚಂಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಯ್ಯೊಂಡ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸ ಕೆಡುತ್ತದೆ; ಮೋಕ್ಷಪದವು+ಅಕ್ಕು; ಮೋಕ್ಷ
=ಹುಟ್ಟುಬದುಕುವುದುಗಳೆಂಬ ಚಕ್ರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು/ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ; ಪದ=ನೆಲೆ/ಜಾಗ;
ಜ್ಞಾನಿ=ಅರಿವುಳ್ಳವನು/ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವನು; ತಾನು+ಇಮ್ಮನದೆ; ತಾನು=ಅವನು; ಜ್ಞಾನಿ ತಾ ಇಮ್ಮನದೆ ಕೆಡುಗು=ಅರಿವಿದ್ದವನು ಕೂಡ
ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಚಂಚಲಮನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಾಗ ಹಾಳಾಗುತ್ತಾನೆ; ಕೆಡುಗು=ನಾಶವಾಗುವುದು/ಹಾಳಾಗುವುದು)

ಪಾಪವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ತಿಳಿ ಕೋಪವೇ ನೆಲಗಟ್ಟು
ಕೂಪದೊಳು ನೇಣು ಹರಿದಂತೆ-ನರಕಕ್ಕೆ
ಕೋಪಿ ತಾನಿಳಿವ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಮನದೊಳಗೆ ಕೆರಳುವ ಕೋಪವನ್ನು ಹತೋಟಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಉಂಟಾಗುವ ಹಾನಿಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಪಾಪ+ಎಂಬುದಕ್ಕೆ; ಪಾಪ=ಇತರರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಕೇಡಿನ ಕೆಲಸ; ಎಂಬುದಕ್ಕೆ=ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ; ತಿಳಿ=ಅರಿತುಕೊ;
ನೆಲಗಟ್ಟು=ನೆಲ+ಕಟ್ಟು; ನೆಲಗಟ್ಟು=ತಳಹದಿ/ಅಡಿಪಾಯ; ಕೋಪವೇ ನೆಲಗಟ್ಟು=ಕೋಪದಿಂದ ಕೆರಳಿ ಮಯೆ ಮನಗಳ ಮೇಲಣ
ಹತೋಟಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಆಡುವ ನುಡಿ ಮತ್ತು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳೇ ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣ; ಕೂಪದ+ಒಳು;
ಕೂಪ=ಹಳ್ಳಿ/ಬಾವಿ/ಗುಳಿ; ಒಳು=ಅಲ್ಲಿ/ಒಳಗೆ; ನೇಣು=ಬಿಂದಿಗೆ/ಕೊಡದ ಕೊರಳನ್ನು ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿರುವ ಹಗ್ಗದ ಕುಣಿಕೆ; ಹರಿದ+ಅಂತೆ;
ಹರಿದ=ಕಿತ್ತುಹೋದ/ಕಳಚಿಹೋದ; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ; ನರಕಕ್ಕೆ=ಬಹುಬಗೆಯ ನೋವುಸಂಕಟಗಳ ಯಾತನೆಗೆ; ಕೋಪಿ=ಕೋಪಗೊಂಡು
ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವನು; ತಾನು+ಇಳಿವ=ಅವನು ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ/ಒಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ)

ತೆಂಗಿಗೂ ಹಿರಿಯರಿಗೂ ಹಂಗು ಮಾಡಲು ಬೇಕು

ತೆಂಗಿನ ಮೊದಲೆ ನೀರೆರೆಯೆ-ಕಡೆಯಲಿ

ಹಿಂಗದೆ ಕೊಡುಗು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಎಳೆಯದಾಗಿರುವ ತೆಂಗಿನ ಸಸಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿರುವ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಒಲವುನಲಿವಿನಿಂದ ಆರಯ್ಯೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

(ತೆಂಗು=ನೆಟ್ಟ ಸಸಿಯನ್ನು ಅಯ್ಯಾರು ವರುಶಗಳ ಕಾಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡರೆ, ಮುಂದೆ ನೂರು ವರುಶಗಳ ಕಾಲ ಬೆಳೆ ಕೊಡುವ ಮರ; ಹಿರಿಯರು=ನಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತು ಬದುಕು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಮರ್ಯ-ಮನಗಳ ಕಸುವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೀಡಿ, ಈಗ ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿರುವ ತಂದೆತಾಯಿ/ನಮ್ಮನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು; ಹಂಗು=ನೆರವು/ಸಹಾಯ/ಉಪಚಾರ/ಸೇವೆ; ಹಂಗು ಮಾಡಲು ಬೇಕು=ತೆಂಗಿನ ಸಸಿಯು ಮರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಮತ್ತು ಹಿರಿಯರು ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಇರಲು ಬೇಕಾದ ಆರಯ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ; ಮೊದಲೆ=ಮೊದಲಿನಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ತೆಂಗು ಸಸಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ; ನೀರು+ಎರೆಯೆ; ಎರೆ=ಸುರಿ/ಹಾಕು; ಕಡೆಯಲಿ=ಕಡೆಯಲ್ಲಿ/ಅನಂತರ; ಹಿಂಗು=ಕಡಿಮೆಯಾಗು/ಹಾಳಾಗು/ಕೆಡು; ಕೊಡುಗು=ಕೊಡುತ್ತದೆ/ನೀಡುತ್ತದೆ; ಹಿಂಗದೆ ಕೊಡುಗು=ತೆಂಗಿನ ಮರವು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ/ಹಿರಿಯರ ಸೇವೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯು ದೊರಕುತ್ತದೆ)

ಎದ್ದೆದ್ದು ಮಾತಾಡದಿರು ಎದ್ದೆದ್ದು ನಿಲ್ಲದಿರು

ಇದ್ದ ಮಾನಸರ ಜರಿಯದಿರು-ಓಲಗದೊ

ಳಿದ್ದನಿಸು ಹೊತ್ತು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಜನಸಮುದಾಯದ ಕೂಟ/ಗೊಟ್ಟಿಯ ಮಾತುಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡೆನುಡಿಗಳು ಹೇಗಿರಬಾರದೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಎದ್ದು+ಎದ್ದು; ಮಾತಾಡದೆ+ಇರು; ನಿಲ್ಲದೆ+ಇರು; ಇದ್ದ=ಇರುವ; ಮಾನಸರ=ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು/ಜನರನ್ನು; ಜರಿಯದೆ+ಇರು; ಜರಿ=ನಿಂದಿಸು/ತೆಗಳು/ಅಲ್ಲಗಳೆ; ಓಲಗದೆ+ಒಳು+ಇದ್ದ+ಅನಿಸು; ಓಲಗ=ಸಬೆ/ಸಮಾರಂಬ/ಕೂಟ/ಗೊಟ್ಟಿ; ಒಳು=ಅಲ್ಲಿ; ಅನಿಸು=ಅಶ್ಚು; ಹೊತ್ತು=ಕಾಲ/ಸಮಯ/ವೇಳೆ)

ಆರೈದು ನಡೆವವನು ಆರೈದು ನುಡಿವವನು

ಆರೈದು ಅಡಿಯನಿಡುವವನು-ಲೋಕಕ್ಕೆ

ಆರಾಧ್ಯನಕ್ಕು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಮಾತನಾಡುವ / ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಯ್ಯೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಯುವವನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಂದ ಒಲವು ನಲಿವು ಮತ್ತು ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಆರೈದು=ಆರಯ್+ದು; ಆರಯ್=ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯಿಂದ/ಕೆಲಸದಿಂದ ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ ಒಳಿತು-ಕೆಡುಕುಗಳನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿ ಇಲ್ಲವೇ ಸರಿ/ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುನೋಡಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಿಲುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು; ನಡೆವವನು=ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನು; ನುಡಿವವನು=ಮಾತನಾಡುವವನು; ಅಡಿಯನು+ಇಡುವವನು; ಅಡಿ=ಹೆಜ್ಜೆ/ಪಾದ;

ಅಡಿಯನಿಡುವವನು=ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ/ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವವನು; ಆರಾಧ್ಯನು+ಅಕ್ಕು; ಆರಾಧ್ಯ=ಪೂಜಿತ ವ್ಯಕ್ತಿ/ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಅಕ್ಕು=ಆಗುವನು)

ನರಳುವಿಗೆ ಕಡುರೋಗ ಮೊರೆವಿಗೆ ರಾಗವು
ಬರೆವಿಗೆ ಓದು ಬರುವಂತೆ-ಸಾಧಿಪಂಗಿ
ಬರದುದೊಂದುಂಟೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಒಳಿತುಕೆಡುಕು / ಏಳುಬೀಳುಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮಯ ಮನಗಳಲ್ಲಿ ತುಡಿಯುವ ಮಿಡಿತಗಳೇ ಕಾರಣವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ನರಳುವಿಗೆ=ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆತಂಕ/ಸಂಕಟ/ಹೆದರಿಕೆ/ಹಿಂಜರಿಕೆಯಿಂದ ಒದ್ದಾಡುವವನಿಗೆ; ಕಡು=ಹೆಚ್ಚಿನ/ಅತಿಯಾದ/ದೊಡ್ಡದಾದ; ಕಡುರೋಗ=ಕೆಟ್ಟಕಾಯಿಲೆ/ದೊಡ್ಡರೋಗ; ಮೊರೆವಿಗೆ=ಉಲ್ಲಾಸ/ಆನಂದ/ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದ ಗುನುಗುತ್ತಿರುವವನಿಗೆ/ಹಾಡುತ್ತಿರುವವನಿಗೆ; ರಾಗ=ಇಂಪಾದ ದನಿ; ಬರೆವಿಗೆ=ಬರೆವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಲಿತವನಿಗೆ; ಓದು ಬರುವಂತೆ=ವಿದ್ಯೆ ಕರಗತವಾಗುವಂತೆ; ಸಾಧಿಪಂಗಿ=ಕಯ್ಯೊಂಡ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಮುಗಿಸುವ ತನಕ ಪಟ್ಟುಹಿಡಿದು ದುಡಿಯುವವನಿಗೆ; ಬರದುದು+ಒಂದು+ಉಂಟೆ; ಬರದುದು=ದೊರೆಯದಿರುವುದು; ಒಂದು=ಯಾವುದಾದರೂ; ಉಂಟೆ=ಇದೆಯೇ ?; ಬರದುದೊಂದುಂಟೆ=ದೊರೆಯದಿರುವುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಬಯಸಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ/ಕಯ್ಯೊಂಡ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈಡೇರುತ್ತವೆ)

ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಸಲುವ ಹೋಗಿದ್ದಲ್ಲಿಯೂ ಸಲುವ
ವಿದ್ಯವ ಬಲ್ಲ ಕಡುಜಾಣ-ಗಿರಿಯ ಮೇ
ಲಿದ್ದರೂ ಸಲುವ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಒಳ್ಳೆಯ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವ ಕುಶಲತೆಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಇದ್ದ+ಅಲ್ಲಿ; ಇದ್ದ=ಇರುವ; ಇದ್ದಲ್ಲಿ=ಇರುವ ಜಾಗ/ಊರು/ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ; ಸಲುವ=ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ/ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕಾದವನಾಗುತ್ತಾನೆ; ಹೋಗಿ+ಇದ್ದ+ಅಲ್ಲಿಯೂ; ಹೋಗಿದ್ದಲ್ಲಿಯೂ=ಇರುವ ಎಡೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೋದರೂ; ವಿದ್ಯೆ=ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕುಶಲತೆ; ಬಲ್ಲ=ತಿಳಿದಿರುವ/ಹೊಂದಿರುವ; ಕಡು=ಹೆಚ್ಚಿನ/ಬಹಳ; ಜಾಣ=ಚತುರ/ವಿವೇಕಿ; ಗಿರಿ=ಬೆಟ್ಟ/ಪರ್ವತ; ಮೇಲೆ+ಇದ್ದರೂ; ಗಿರಿಯ ಮೇಲಿದ್ದರೂ=ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಎಡೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೂ/ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೂ)

ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಹುರುಳು - 6ನೆಯ ಕಂಠು

ನುಡಿಸುವುದನತ್ಯವನು ಕೆಡಿಸುವುದು ಧರ್ಮವನು
ಒಡಲನೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಿಡಿಸುವುದು-ಲೋಭದ
ಗಡಣ ಕಾಣಯ್ಯ ಸರ್ವಜ್ಞ

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನದಲ್ಲಿ ತುಡಿಯುವ ಅತಿಯಾಸೆ/ಜಿಪುಣತನವು ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ನುಡಿಸುವುದು+ಅಸತ್ಯವನು; ಅಸತ್ಯ=ನಿಜವಲ್ಲದ್ದು/ದಿಟವಲ್ಲದ್ದು/ಸುಳ್ಳು; ಕೆಡಿಸುವುದು=ನಾಶಪಡಿಸುವುದು/ಹಾಳುಮಾಡುವುದು; ಧರ್ಮ=ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವಂತಹ ನಡೆನುಡಿಗಳು; ಒಡಲು=ಹೊಟ್ಟೆ/ದೇಹ/ಮೆಯ; ಒಡಲನೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಿಡಿಸುವುದು=ಗಳಿಸಿದ ಹಣದಿಂದ/ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಒಲವುನಲಿವನ್ನು ಹೊಂದದಿರುವುದು ಅಂದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಕಟ್ಟಿ ಹಣವನ್ನು ಕೂಡಿಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗುವುದು; ಲೋಭ=ಅತಿಯಾಸೆ/ಕೆಟ್ಟಆಸೆ/ಜಿಪುಣತನ; ಗಡಣ=ಸಮೂಹ/ಗುಂಪು/ರಾಶಿ; ಲೋಭ ಗಡಣ=ಅತಿಯಾದ ಆಸೆಯ/ಜಿಪುಣತನದ ನಡೆನುಡಿಗಳು; ಕಾಣು+ಅಯ್ಯು=ತಿಳಿದು ನೋಡು)

ಹೊಲಬನರಿಯದ ಮಾತು ತಲೆ ಬೇನೆ ಹಿಡಿದಂತೆ
ಹೊಲಬರಿದೊಂದ ನುಡಿದರೆ-ಅದು ದಿವ್ಯ
ಫಲ ಪಕ್ಕದಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಸರಿತಪ್ಪುಗಳ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ / ಅರಿವಿನಿಂದ ಆಡುವ ಮಾತಿನಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಒಳಿತುಕೆಡುಕಿನ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಹೊಲಬನು+ಅರಿಯದ; ಹೊಲಬು=ದಾರಿ/ಮಾರ್ಗ/ಸರಿತಪ್ಪುಗಳ ಅರಿವು/ಒಳಿತುಕೆಡುಕುಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ನೋಡುವುದು; ಅರಿ=ತಿಳಿ; ಅರಿಯದ=ತಿಳಿಯದ; ಬೇನೆ=ನೋವು/ಯಾತನೆ; ಹೊಲಬು+ಅರಿದು+ಒಂದ; ಒಂದ ನುಡಿದರೆ=ಒಂದು ಮಾತನ್ನಾಡಿದರೆ; ಹೊಲಬರಿದೊಂದ ನುಡಿದರೆ=ಇತರರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವಾಗದಂತೆ/ಸತ್ಯವನ್ನು ಮರೆಮಾಚದಂತೆ ಒಳಿತನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರೆ; ದಿವ್ಯ =ಒಳ್ಳೆಯದು/ಉತ್ತಮವಾದುದು ; ಫಲ=ಹಣ್ಣು ; ಪಕ್ಕದ+ಅಂತೆ; ಪಕ್ಕ=ಮಾಗುವುದು/ರಸದಿಂದ ಕೂಡಿ ರುಚಿಕರವಾದುದು; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ; ದಿವ್ಯಫಲಪಕ್ಕದಂತೆ=ಇದೊಂದು ಉಪಮೆ. ರಸದಿಂದ ತುಂಬಿ ರುಚಿಕರವಾದ ಮಾಗಿದ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿಂದಾಗ ಯಾವ ಬಗೆಯ ನಲಿವುನಮ್ಮದಿ ದೊರೆಯುವುದೋ ಅಂತೆಯೇ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದಾಗ/ಕೇಳಿದಾಗ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ)

ಕೇಡನೊಬ್ಬಗೆ ಬಯಸೆ ಕೇಡು ತಪ್ಪದು ತನಗೆ
ಕೂಡಿ ಕೆಂಡವನು ತೆಗೆದೊಡೆ-ತನ್ನ ಕೈ
ಕೂಡೆ ಬೇವಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

“ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಬರಬಾರದ ನೋವುಸಂಕಟಗಳು ಬಂದು, ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಾನಿಯುಂಟಾಗಲಿ”ಎಂದು ನಾವು ಮನದಲ್ಲಿ ಬಯಸುವುದಾಗಲಿ/ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಾಗಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೆಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

(ಕೇಡನು+ಒಬ್ಬಗೆ; ಕೇಡು=ಹಾನಿ/ನಾಶ/ಅಪಾಯ; ಒಬ್ಬಗೆ=ಬೇರೆಯವನಿಗೆ; ಬಯಸೆ=ಆಗಲೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ; ತನಗೆ=ಬಯಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ; ಕೇಡು ತಪ್ಪದು ತನಗೆ=ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಸಾವುನೋವುಗಳು ಉಂಟಾಗಲೆಂದು ಬಯಸಿದವನಿಗೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹಾನಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ; ತೆಗೆದೊಡೆ=ತೆಗೆದರೆ; ಕೂಡಿ ಕೆಂಡವನು ತೆಗೆದೊಡೆ=ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಕಿಯ ಉಂಡೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಮೇಲೆ ಎಸೆಯಲೆಂದು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ; ಕೂಡೆ=ಜತೆಜತೆಯಲ್ಲೇ/ ಆ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲೇ; ಬೇವ+ಅಂತೆ=ಸುಡುವ+ಹಾಗೆ; ತನ್ನ ಕೈ ಕೂಡೆ ಬೇವಂತೆ=ಈ ರೂಪಕದ ಮೂಲಕ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮಾಡಲು ಹಾತೊರೆಯುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ನೋವು/ಸಂಕಟ/ಹಾನಿ ತಟ್ಟುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ)

**ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೆ ಧನವ ಮೊಟ್ಟೆಗಳಿಡನೇ
ಕಟ್ಟೊಯ್ಯಲರಿಯ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ-ಅದನರಿದು
ಕೊಟ್ಟುಂಟ ದಾನಿ ಸರ್ವಜ್ಞ**

ಉಳ್ಳವರು ದಾನ ಮಾಡುವ ಗುಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಹುಟ್ಟುವ+ಆಗಲೆ; ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೆ=ತಾಯಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲೇ; ಧನ=ಹಣ/ಚಿನ್ನಬೆಳ್ಳಿ ಒಡವೆ/ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ; ಮೊಟ್ಟೆ+ಕಟ್ಟೆ+ಇಳಿದನೇ; ಮೊಟ್ಟೆ=ಗಂಟು/ಹೊರೆ/ಮೂಟೆ; ಇಳಿದನೇ=ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬಂದನೇ; ಕಟ್ಟೆ+ಒಯ್ಯಲು+ಅರಿಯ; ಒಯ್ಯಲು=ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು; ಅರಿಯ=ತಿಳಿಯನು; ಕಡೆಯಲ್ಲಿ=ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದಾಗ; ಅದನು+ಅರಿದು; ಅದನು=ಅದನ್ನು; ಅರಿದು=ತಿಳಿದು; ಅದನರಿದು=ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊತ್ತು ತರಲಿಲ್ಲ / ಸಾಯುವಾಗ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು; ಕೊಟ್ಟು+ಉಂಟ; ಕೊಟ್ಟು= ತನ್ನ ಆದಾಯದ ಮಿತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಂತೆ ಇತರರಿಗೂ ನೆರವನ್ನು ನೀಡಿ; ಉಂಟ=ಉಣ್ಣುವನು/ತನ್ನ ಬಳಿ ಇರುವ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ನಲಿವುನೆಮ್ಮದಿಯ ಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವನು)

**ಕೊಟ್ಟುದು ತನಗೆ ಬಯಚಿಟ್ಟುದು ಪರರಿಗೆ
ಕೊಟ್ಟುದು ಕೆಟ್ಟತೆನೆಬೇಡ-ಅದು ಮುಂದೆ
ಕಟ್ಟಿದ ಬುತ್ತಿ ಸರ್ವಜ್ಞ**

ಇತರರ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಮರುಗಿ ಮಾಡುವ ದಾನವು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಒಳಿತನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಜನನಮದಾಯದ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಕೊಟ್ಟುದು=ಇತರರಿಗೆ ನೆರವಾಗಲೆಂದು ನೀಡಿದ ಉಣಿಸು/ವಸ್ತು/ಹಣ; ತನಗೆ=ದಾನಿಗೆ/ದಾನ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ; ಕೊಟ್ಟುದು ತನಗೆ=ದಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದಾನಿಗೆ ಒಳಿತಾಗುವುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದೆ; ಬಯಚಿಟ್ಟುದು=ಯಾರಿಗೂ ನೀಡದೆ ಅಡಗಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದು/ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಚಿನ್ನಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ನೆಲದೊಳಗೆ/ಮರದ ಪೊಟರೆ/ಇನ್ನಿತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಪರರಿಗೆ=ಇತರರ ಪಾಲಾಗುತ್ತದೆ/ವಶವಾಗುತ್ತದೆ; ಕೆಟ್ಟಿತು+ಎನಬೇಡ; ಕೆಟ್ಟಿತು=ಹಾಳಾಯಿತು/ನಾಶವಾಯಿತು/ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು; ಎನಬೇಡ=ಅಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ; ಮುಂದೆ=ಮುಂದಿನ ಜೀವನದ ಆಗುಹೋಗುಗಳಲ್ಲಿ; ಕಟ್ಟಿದ ಬುತ್ತಿ=ದೂರದ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವವರು ಹಾದಿಯ ನಡುವೆ ತಂಗಿದಾಗ ಉಣಲೆಂದು ಜತೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ತಿನಿಸು/ಉಣಿಸಿನ ಗಂಟು; ಕಟ್ಟಿದ ಬುತ್ತಿ-ಈ ಪದಕಂತೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ನುಡಿಗಟ್ಟಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇತರರ ಹಸಿವು/ಸಂಕಟ/ನೋವಿಗೆ ಮಿಡಿದು ನಾವು ಮಾಡಿದ ದಾನವು ಮುಂದೆಂದು ದಿನ ನಮಗೆ ಸಂಕಟ ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ನಮಗೆ ನೆರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯು ಜನಮನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಿದೆ)

ಉಳ್ಳಲಿ ಉಣಲೊಲ್ಲ ಉಳ್ಳಲಿ ಉಡಲೊಲ್ಲ
ಉಳ್ಳಲಿ ದಾನಗೊಡಲೊಲ್ಲ-ಅವನೊಡವೆ
ಕಳ್ಳಗೆ ದೊರೆಗೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಸಿರಿಸಂಪದಗಳು ಇರುವಾಗ ನಲಿವುನೆಮ್ಮದಿಯ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸದೆ, ಇತರರಿಗೂ ನೆರವಾಗದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೂಡಿಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವವನ ಸಂಪತ್ತು ಇಂದಲ್ಲ ನಾಳೆ ಅನ್ಯರ ಪಾಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

(ಉಳ್ಳ+ಅಲ್ಲಿ; ಉಳ್ಳ=ಇರು ; ಉಳ್ಳಲಿ=ಇರುವಾಗ/ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಅನುಕೂಲಗಳು ಇರುವಾಗ; ಉಣಲು=ತಿನ್ನಲು; ಒಲ್+ಅ=ಒಲ್ಲ; ಒಲ್=ಬಯಸು/ಇಚ್ಛಿಸು/ಆಸೆಪಡು; ಒಲ್ಲ=ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ; ಉಣಲೊಲ್ಲ=ತನ್ನ ಬಳಿ ಇರುವ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಒಲವುನಲಿವಿನ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸದೆ ಗಳಿಸಿದ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೂಡಿಡುವುದರಲ್ಲೇ ಮಗ್ನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ; ಉಡಲು+ಒಲ್ಲ; ಉಡು=ಒಳ್ಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು ; ದಾನ+ಕೊಡಲು+ಒಲ್ಲ; ಅವನ+ಒಡವೆ; ಅವನ=ಈ ರೀತಿ ಕೂಡಿಟ್ಟವನ/ಜಿಪುಣನ; ಒಡವೆ=ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ/ಹಣ/ಚಿನ್ನಬೆಳ್ಳಿತೊಡುಗೆ; ಕಳ್ಳಗೆ=ಕಳ್ಳನಿಗೆ/ಕಳ್ಳನ ಪಾಲು; ದೊರೆಗೆ=ದೊರೆಯ ಪಾಲು/ದೊರೆಯು ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ)

ಕೊಟ್ಟುಂಬ ಕಾಲದಲಿ ಕೊಟ್ಟುಣಲೊಲ್ಲದವ
ಹುಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಜೇನಿಟ್ಟು-ಪರರಿಗೆ
ಕೊಟ್ಟು ಹೋಹಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಸಿರಿಸಂಪದಗಳು ಇರುವಾಗ ನಲಿವುನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಪಡೆಯದೆ, ಇತರರಿಗೂ ನೆರವಾಗದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೂಡಿಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವವನ ಸಂಪತ್ತು ಹೇಗೆ ಬೇರೆಯವರ ಪಾಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ರೂಪಕವೊಂದರ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಕೊಟ್ಟು+ಉಂಬ; ಕೊಟ್ಟು=ದಾನ ಮಾಡಿ/ಇತರರಿಗೂ ನೆರವು ನೀಡಿ; ಉಂಬ=ಉಣ್ಣುವ/ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಲಿವುನೆಮ್ಮದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ; ಕಾಲದಲಿ=ಸಮಯದಲ್ಲಿ; ಕೊಟ್ಟು+ಉಣ್ಣಲು+ಒಲ್ಲದವ; ಒಲ್ಲದವ=ಬಯಸದವನು; ಹುಟ್ಟಿ=ಜೇನುಗೂಡು; ಜೇನು+ಇಟ್ಟು; ಹುಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಜೇನಿಟ್ಟು=ಜೇನು ಹುಳುಗಳು ಮರದ ರೆಂಬೆಕೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ/ಕಲ್ಲಿನ ಪೊಟರೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೂಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹೂಗಳ ಮಕರಂದವನ್ನು ಹೀರಿತಂದು ಸಿಹಿಜೇನನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತವೆ; ಪರರಿಗೆ=ಇತರರಿಗೆ; ಹೋಹ+ಅಂತೆ=ಹೋಗುವಂತೆ; ಪರರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಹಂತೆ=ಜೇನಿನ ಹುಳುಗಳು ಜೇನನ್ನು ಸವಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಅದು ಇತರರ ಪಾಲಾಗುವಂತೆ)

ಸಿರಿಬಂದ ಕಾಲದಲಿ ಕರೆದು ಧರ್ಮವ ಮಾಡು
ಪರಿಣಾಮವಕ್ಕು ಪದಪಕ್ಕು-ಕೈಲಾಸ
ನೆರೆಮನೆಯಕ್ಕು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಸಿರಿಸಂಪದಗಳು ದೊರೆತಾಗ ಅದನ್ನು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಹೊಂದದೆ, ಇತರರಿಗೆ ನೆರವನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಬದುಕನ್ನು ಹಸನುಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಸಿರಿ=ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ/ಹಣಕಾಸು/ವಸ್ತುಒಡವೆ; ಸಿರಿಬಂದ ಕಾಲದಲಿ= ಸಿರಿವಂತನಾದಾಗ; ಕರೆದು ಧರ್ಮವ ಮಾಡು=ಬಡಬಗ್ಗರನ್ನು/ಸಂಕಟದಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ನೆರವನ್ನು ನೀಡು; ಪರಿಣಾಮವು+ಅಕ್ಕು; ಪರಿಣಾಮ=ಒಳಿತು/ಆನಂದ/ಏಳಿಗೆ/ಮಂಗಳ; ಅಕ್ಕು=ಆಗುವುದು/ದೊರೆಯುವುದು; ಪದವು+ಅಕ್ಕು; ಪದವು=ಒಲವು/ಆದರ/ಮನ್ನಣೆ/ಹಿಗ್ಗು;

ಕೈಲಾಸ=ಶಿವನು ನೆಲೆಸಿರುವ ತಾಣ/ ಹುಟ್ಟುಬದುಕುಸಾವುಗಳ ಚಕ್ರದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಶಿವನ ಬಳಿಸಾರಬೇಕೆಂದು ಬಹುತರು ಹಂಬಲಿಸುವ ತಾಣ ; ನೆರೆಮನೆಯು+ಅಕ್ಕು; ನೆರೆಮನೆ=ಪಕ್ಕದ ಮನೆ; ಕೈಲಾಸ ನೆರೆಮನೆಯಕ್ಕು=ಮುತ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗುವೆ ಎಂಬ ರೂಪಕದ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಈ ಪದಕಂತೆಯು ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ)

ಸೊಡರೆಣ್ಣೆ ತೀರಿದರೆ ಕೊಡನೆತ್ತಿ ಸುರಿದಿಹರೆ

ಕೊಡಬೇಡ ಕೊಡದೆ ಇರಬೇಡ-ದಾನವನು

ಬಿಡಬೇಡವೆಂದ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಆದಾಯದ ಮಿತಿಯಿರಿತು ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆ ಹೊರತು, ತನ್ನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇತರರಿಗೆ ನೀಡಿ ಬರಿಗಯ್ಯ ಆಗಬಾರದೆಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

(ಸೊಡರೆ+ಎಣ್ಣೆ; ಸೊಡರು=ದೀಪ/ದೀವಿಗೆ; ತೀರಿದರೆ=ಮುಗಿದುಹೋದರೆ; ಕೊಡನೆ+ಎತ್ತಿ; ಕೊಡನೆ= ಎಣ್ಣೆಯಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಗಡಿಗೆ/ಬಿಂದಿಗೆಯನ್ನು; ಸುರಿದು+ಇಹರೆ; ಸುರಿ=ಎರೆ/ಹಾಕು; ಇಹರೆ=ಇರುವರೆ/ಇರುತ್ತಾರೆಯೇ; ಸುರಿದಿಹರೆ=ಗಡಿಗೆ/ಬಿಂದಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಗ್ಗಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ; ಬಿಡಬೇಡ+ಎಂದ)

ಇಚ್ಛೆಯನರಿದಿತ್ತ ನುಚ್ಚೊಂದು ಮಾಣಿಕ್ಕು

ಇಚ್ಛೆಯು ತೀರ್ಥ ಬಳಿಕಿತ್ತ-ಮಾಣಿಕ್ಕು

ನುಚ್ಚಿನಿಂ ಕಷ್ಟ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಇತರರು ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ/ಆಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ/ನೋವಿನಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವರ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಅರಿತು ನೀಡುವ ನೆರವಿನ ಬೆಲೆಯು ಬಲುದೊಡ್ಡದೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಇಚ್ಛೆಯನು+ಅರಿದು+ಇತ್ತ; ಇಚ್ಛೆ=ಆಸೆ/ಬಯಕೆ/ಬೇಡಿಕೆ; ಅರಿದು=ತಿಳಿದು; ಇತ್ತ=ನೀಡಿದ/ಕೊಟ್ಟು; ನುಚ್ಚು+ಒಂದು; ನುಚ್ಚು=ಅಕ್ಕಿರಾಗಿಜೋಳದ ತರಿ/ಪುಡಿ/ಸಣ್ಣಸಣ್ಣಕಣ; ಮಾಣಿಕ್ಕು=ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಹರಳು/ನವರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು; ಇಚ್ಛೆಯನರಿದು=ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಸಂಕಟ/ನೋವು/ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು; ಇತ್ತ ನುಚ್ಚು=ನೀಡಿದ ಸಣ್ಣ/ತುಸು/ಚಿಕ್ಕ ನೆರವು; ಒಂದು ಮಾಣಿಕ್ಕು=ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಾಗ ದೊರೆತ ನೆರವು ಮಾಣಿಕ್ಕುದಂತೆ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದು; ತೀರ್ಥ=ಮುಗಿದುಹೋದ ಮೇಲೆ; ಬಳಿಕ+ಇತ್ತ; ಬಳಿಕ=ಅನಂತರ; ಇಚ್ಛೆಯು ತೀರ್ಥ ಬಳಿಕ=ಸಂಕಟ/ನೋವು/ಆಪತ್ತಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವನ್ನು ನೀಡದೆ ಅದು ಕಳೆದ ನಂತರ; ನುಚ್ಚಿನ+ಇಂ=ನುಚ್ಚಿಗಿಂತ; ಕಷ್ಟ=ಕಡೆ/ಕೀಳು)

ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಹುರುಳು - 7ನೆಯ ಕಂಠು

ಅಡಿಗಳು ಏಳವು ನುಡಿಗಳು ತೋರವು
ಮಡದಿಯರು ಮನಕೆ ಸೊಗಸರು-ಕೂಳೊಂದು
ಗಳಿಗೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಹಸಿವನ್ನು ನೀಗಿಸಿ ಜೀವದ ಉಳಿವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಕೂಳಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಲಾಗಿದೆ.

(ಅಡಿ=ಪಾದ/ಹೆಜ್ಜೆ; ಏಳು=ನಿಲ್ಲ; ಅಡಿಗಳು ಏಳವು=ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಇಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ/ಮೇಲೆದ್ದು ನಡೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ;
ತೋರು=ಕಾಣು/ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗು; ನುಡಿಗಳು ತೋರವು=ಬಾಯಿಂದ ಮಾತುಗಳೇ ಹೊರಡವು/ಉಸಿರು ಕುಗ್ಗಿ ಮಾತಿನ ದನಿಗಳು
ಹೊರಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಮಡದಿ=ಹೆಂಡತಿ/ಹೆಣ್ಣು; ಸೊಗಸು=ಅಂದ/ಚಂದ/ಚೆಲುವು; ಮಡದಿಯರು ಮನಕೆ ಸೊಗಸರು=ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ
ಬಗೆಯ ಒಲವುನಲಿವಿನ ಮಿಡಿತಗಳು ಮಯ್ಯ-ಮನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಕೂಳು+ಒಂದು; ಕೂಳು=ಅನ್ನ/ತಿನಿಸು/ಉಣಿಸು; ಒಂದು
ಗಳಿಗೆ=ತುಸು/ಕೆಲ ಸಮಯ; ತಪ್ಪು=ದೊರೆಯದಿರು/ಸಿಕ್ಕದಿರು)

ಮುದ್ದೆಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ನಿದ್ದೆಗಳು ಬಾರವು
ಮುದ್ದು ಮಾತುಗಳು ಸೊಗಸವು-ಒಡಲಿಗೆ
ಮುದ್ದೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಹಸಿವನ್ನು ನೀಗಿಸಿ ಜೀವದ ಉಳಿವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಕೂಳಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಲಾಗಿದೆ.

(ಮುದ್ದೆ=ರಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇನ್ನಿತರ ದವಸದಾನ್ಯಗಳ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹದವಾಗಿ ಬೇಯಿಸಿ ಓನಿಸಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ಉಂಡೆ; ಬಾರವು=ಬರುವುದಿಲ್ಲ;
ಮುದ್ದು=ಒಲವು/ನಲಿವು/ಚೆಲುವು; ಸೊಗಸು=ಇಂಪು/ಹಿತ/ಹಿಗ್ಗು/ಮುದ; ಮುದ್ದು ಮಾತುಗಳು ಸೊಗಸವು=ಒಲವುನಲಿವಿನ ಮಾತುಗಳು
ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಆನಂದವನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ; ಒಡಲು=ಹೊಟ್ಟೆ/ದೇಹ/ಮಯ್ಯ; ತಪ್ಪು=ದೊರೆಯದಿರು/ಸಿಕ್ಕದಿರು)

ಒಳ್ಳೆನಿಲ್ಲದ ಊರು ಕಳ್ಳರ ಸಂಗವು
ಸುಳ್ಳಿನ ಮಾತು ಇವು ಮೂರು-ಕೆಸರೊಳಗೆ
ಮುಳ್ಳು ತುಳಿದಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯಿಲ್ಲದ ಜನರ ನಡುವೆ ಬಾಳ್ವೆ ಮಾಡುವುದು ತುಂಬಾ ನೋವಿನ ಸಂಗತಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಒಳ್ಳೆನು+ಇಲ್ಲದ; ಒಳ್ಳೆನು=ಒಳ್ಳೆಯವನು/ಇತರರ ನೋವುನಲಿವುಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವವನು; ಸಂಗ=ಒಡನಾಟ/ವ್ಯವಹಾರ; ಕಳ್ಳರ
ಸಂಗ=ಜನರನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮಾಜವನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಅಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಹಣಬಡವೆಗಳನ್ನು ಲಪಟಾಯಿಸುವ ಮೋಸಗಾರರ/ಲಂಚಕೋರರ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೇ
ದಿನಬೆಳಗಾದರೆ ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕಾದ ಇಕ್ಕಟ್ಟು/ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು; ಸುಳ್ಳಿನ ಮಾತು=ನಿಜವಲ್ಲದ ಸಂಗತಿಗಳ ಹೇಳಿಕೆ; ಕೆಸರ+ಒಳಗೆ; ಕೆಸರು=ಮಣ್ಣು
ಮತ್ತು ನೀರು ಕಲೆತುಕೊಂಡು ಮೆದುವಾಗಿರುವ ನೆಲ; ತುಳಿದ+ಅಂತೆ; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ; ಕೆಸರೊಳಗೆ ಮುಳ್ಳು ತುಳಿದಂತೆ=ಕೆಸರೊಳಗೆ ಮುಳ್ಳು
ತುಳಿದಾಗ, ಮುಳ್ಳು ಚುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಣ್ಣುಮೆತ್ತಿದ ಪಾದದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಅತ್ತ ಕಯ್ಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಮುಳ್ಳನ್ನು ತೆಗೆಯಲಾಗದೆ, ಇತ್ತ ಪಾದವನ್ನು
ಕೆಳಕ್ಕೆ ಊರಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡಲಾಗದೆ ನೋವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ)

ಇದ್ದುದನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಹೊದ್ದುದನು ಬಯಸುವನು
ಇದ್ದುಣ್ಣದವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ-ಮಣ್ಣಿನ
ಮುದ್ದೆ ಕಂಡಯ್ಯ ಸರ್ವಜ್ಞ

ತನ್ನ ಬಳಿ ಇರುವ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಬಾಳೆ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಕೆಟ್ಟಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಇದ್ದುದನು=ಇರುವುದನ್ನು; ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು=ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟು/ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಮರೆಯಾಗಿ; ಹೊದ್ದು=ದೊರಕು/ಸಿಗು;
ಹೊದ್ದುದನು=ದೊರೆಯದಿರುವುದನ್ನು/ಸಿಕ್ಕದಿರುವುದನ್ನು; ಬಯಸುವನು=ಇಚ್ಛಿಸುವನು/ಹಂಬಲಿಸುವನು; ಇದ್ದು+ಉಣ್ಣದ+ಅವನ;
ಇದ್ದುಣ್ಣದವನು=ತನ್ನ ಬಳಿ ಇರುವ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಒಲವು ನಲಿವು ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬಾಳೆಯನ್ನು ನಡೆಸದವನು; ಮಣ್ಣಿನ ಮುದ್ದೆ=ಮಣ್ಣಿನ
ಹೆಂಟೆ/ಉಂಡೆ; ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಮುದ್ದೆ= ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೆಣವನ್ನು ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮಣ್ಣು ಮುಚ್ಚತೊಡಗಿದಾಗ ಹೆಣದ ಬಾಯಲ್ಲಿ
ಮಣ್ಣು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವುದು/ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಂಡು ತಿಂದು ನಕ್ಕು ನಲಿದು ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದ ಎಂಬ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಈ
ಪದಕಂಠೆಯು ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ; ಕಂಡ+ಅಯ್ಯ=ತಿಳಿದು ನೋಡು)

ಇದ್ದೂರ ಹಗೆ ಹೊಲ್ಲ ಬಿದ್ದ ಮಾಳಿಗೆ ಹೊಲ್ಲ
ತಿದ್ದದ ಎತ್ತ ಕೊಳ ಹೊಲ್ಲ ಮನೆಯೊಳಗೆ
ಗುದ್ದಾಟ ಹೊಲ್ಲ ಸರ್ವಜ್ಞ

ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಬಾಳೆಮಾಡಲು ಯಾವ ಬಗೆಯ ಎಚ್ಚರದ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಇದ್ದ+ಊರ; ಇದ್ದ=ಇರುವ/ಈಗ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ; ಊರ=ಊರಿನ; ಹಗೆ=ಶತ್ರು; ಹೊಲ್ಲ=ಬೇಡ; ಇದ್ದೂರ ಹಗೆ ಹೊಲ್ಲ=ನಾವು
ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಹಗೆತನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು; ಮಾಳಿಗೆ=ಮಣ್ಣಿನ/ಹುಲ್ಲಿನ ಹೊದಿಕೆ-ಮನೆಯ
ಚಾವಣಿ; ಬಿದ್ದ ಮಾಳಿಗೆ=ಮುರಿದು ಬಿದ್ದಿರುವ/ಹಾಳಾಗಿರುವ ಮನೆ; ತಿದ್ದು=ಸರಿಪಡಿಸು/ಪಳಗಿಸು/ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಡು;
ಕೊಳ್ಳ=ಪಡೆ/ಹೊಂದು/ತೆಗೆದುಕೊ; ತಿದ್ದದ ಎತ್ತ ಕೊಳ ಹೊಲ್ಲ=ಪಳಗಿಸಿ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಎತ್ತನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಬಾರದು; ಮನೆಯೊಳಗೆ
ಗುದ್ದಾಟ=ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಒಲವು ನಲಿವು ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಜಗಳವಾಡುವುದು)

ಒಡಲ ದಂಡಿಸಿ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆವೆಂಬವನೆಗ್ಗೆ
ಬಡಿಗೆಯಿಂ ಹುತ್ತ ಹೊಡೆಯಲೊಳಗಿಹ ಸರ್ಪ
ಮಡಿವುದೇ ಹೇಳ ಸರ್ವಜ್ಞ

ದೇಹವನ್ನು ಬಹುಬಗೆಯ ಯಾತನೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸುವುದರಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯು ದೊರೆಯುತ್ತದೆಯೆಂಬುದನ್ನು/ತಿಳಿಯುವುದು/ಅಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಒಡಲು=ಹೊಟ್ಟೆ/ದೇಹ/ಮಯ್ಯಿ; ದಂಡಿಸು=ನೋವಿಗೆ ಗುರಿಮಾಡುವುದು; ಒಡಲ ದಂಡಿಸಿ=ಅನ್ನನೀರನ್ನು ತೊರೆದು ಉಪವಾಸ
ಮಾಡುವುದು/ಒಂಟಿಕಾಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ದೇವರ ಹೆಸರನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಿರುವುದು/ದೇಗುಲದ ಸುತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೂ ದಿಂಡುರುಳುವುದು/ಒದ್ದೆಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ
ಉರುಳುಸೇವೆ ಮಾಡುವುದು/ಬಾಯಿಬೀಗ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು/ಬೆನ್ನಿನ ಹುರಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಕ್ಕೆಯನ್ನು ಚುಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು
ಸಿಡಿಯಾಡುವುದು/ದೇಹಕ್ಕೆ ನೋವುಂಟು ಮಾಡುವ ಇನ್ನೂ ನೂರಾರು ಬಗೆಯ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದು;
ಮುಕ್ತಿ=ಹುಟ್ಟುಬದುಕುಸಾವುಗಳ ಚಕ್ರದಿಂದ ಜೀವವು ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ; ಪಡೆವೆನ್+ಎಂಬವನ್+ಎಗ್ಗೆ;

ಪಡೆವೆನ್=ಹೊಂದುತ್ತೇನೆ/ಗಳಿಸುತ್ತೇನೆ; ಎಂಬವನ್=ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವವನು; ಎಗ್ಗ=ದಡ್ಡ/ತಿಳಿಗೇಡಿ; ಬಡಿಗ್+ಇಂ; ಬಡಿಗ್=ಕೋಲು/ದೊಣ್ಣೆ; ಇಂ=ಇಂದ; ಹೊಡೆಯಲ್+ಒಳಗ್+ಇಹ; ಇಹ=ಇರುವ; ಸರ್ಪ=ಹಾವು; ಮಡಿ=ಸಾಯು/ಮರಣಹೊಂದು; ಹೇಳ=ಹೇಳು/ತಿಳಿದು ನೋಡು)

**ಗುಡಿಯ ಬೋದಿಗೆ ಕಲ್ಲು ನಡುವೆ ರಂಗ ತಾ ಕಲ್ಲು
ಹೊಡವಡಿಸಿ ಕೊಂಬಡದು ಕಲ್ಲು-ಲಿಂಗವಿ
ದೈಡೆಯನಾರರಿಗು ಸರ್ವಜ್ಞ**

ಕಲ್ಲದೇಗುಲದಲ್ಲಿ ದೇವರು ಇರುವ ಎಡೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾಗದ ಬಗೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಗುಡಿ=ದೇಗುಲ/ದೇವರ ಮಂದಿರ; ಬೋದಿಗೆ= ಕಂಬದ ಮೇಲೆ ತೊಲೆಯನ್ನು ಇಡಲು ಬಳಸುವ ವಸ್ತು ; ನಡುವೆ=ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಮುಂದಿನ ಜಾಗ; ರಂಗ=ದೇವರ ಮುಂದೆ ನಾಟ್ಯ ಸಂಗೀತ ಮುಂತಾದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುವ ವೇದಿಕೆ/ಜಾಗ; ತಾ=ಅದು; ಹೊಡವಡು=ಹೊಡೆ+ಪಡು; ಹೊಡೆ=ಹೊಟ್ಟೆ/ಒಡಲು; ಪಡು=ಮಲಗು/ಒರಗು; ಹೊಡವಡು=ಇಡೀ ಮಯ್ಯನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೊಡ್ಡಿ ತಲೆಬಾಗಿ ನಮಿಸುವುದು; ಕೊಂಬಡೆ+ಅದು; ಕೊಂಬಡೆ=ಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದರೆ; ಕೊಂಬ=ಕೊಳುವ; ಹೊಡವಡಿಸಿ ಕೊಂಬಡದು ಕಲ್ಲು=ದಿಂಡುರುಳಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ದೇವರ ವಿಗ್ರಹವೂ ಕಲ್ಲು; ಲಿಂಗ+ಇದ್ದು+ಎಡೆಯನ್+ಆರ್+ಅರಿಗು; ಲಿಂಗ=ದೇವರಾದ ಶಿವ; ಎಡೆ=ಜಾಗ/ನೆಲೆ; ಆರ್=ಯಾರು; ಅರಿ=ತಿಳಿ; ಆರರಿಗು=ಯಾರು ತಾನೆ ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ)

**ಮೆಲ್ಲನೇ ಹರಿವ ನೀರು ಕಲ್ಲಭೇದಿಸುತ್ತಿತ್ತು
ಸೊಲ್ಲರಿತು ನುಡಿವರೊಳುನುಡಿಯು-ಲೋಕವ
ಗೆಲ್ಲದೆಂತಿತ್ತು ಸರ್ವಜ್ಞ**

ಕೋಪತಾಪವಿಲ್ಲದೆ/ಆವೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆಡುವ ಮಾತು ಕೇಳುವವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅರಿವನ್ನು ನೀಡಿ ಒಳಿತಿನ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಮೆಲ್ಲನೇ ಹರಿವ ನೀರು=ಯಾವುದೇ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ನೀರು ಜೋರಿಲ್ಲದೆ/ವೇಗವಿಲ್ಲದೆ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದು; ಕಲ್ಲಭೇದಿಸುತ+ಇತ್ತು; ಕಲ್ಲ=ಕಲ್ಲನ್ನು/ಬಂಡೆಯನ್ನು; ಭೇದಿಸು=ಅಲುಗಿಸು/ಸಡಿಲಗೊಳಿಸು/ಪುಸಿಗೊಳಿಸು; ಕಲ್ಲಭೇದಿಸು=ಹರಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿರುವ ಬಂಡೆಯ ಸುತ್ತಲಿನ ಮಣ್ಣನ್ನು ಕೊರೆದು ಪುಸಿಗೊಳಿಸಿ ಬಂಡೆಯನ್ನೇ ಅಲುಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು; ಇತ್ತು=ಇರುವುದು; ಸೊಲ್ಲ+ಅರಿತು; ಸೊಲ್ಲು=ಮಾತು/ನುಡಿ; ಅರಿತು=ತಿಳಿದು; ಸೊಲ್ಲರಿತು=ಯಾವ ಬಗೆಯ ಮಾತನ್ನು ಆಡಬೇಕು/ಆಡಬಾರದು ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆ/ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದ; ನುಡಿವರ+ಒಳುನುಡಿಯು; ನುಡಿವರ=ಮಾತನಾಡುವವರ; ಒಳುನುಡಿ=ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತು/ಕೇಳಿದವರ ಮನದಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಆನಂದವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಂತಹ ಮಾತುಗಳು; ಲೋಕ=ಜಗತ್ತು/ಸಮಾಜ/ಸಮುದಾಯ/ಜನಮನ; ಗೆಲ್ಲದೆ+ಎಂತು+ಇತ್ತು; ಎಂತು=ಯಾವ ರೀತಿ/ಬಗೆ; ಎಂತಿತ್ತು=ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಇರುವುದು; ಲೋಕವ ಗೆಲ್ಲು=ಒಳಿತನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಮಾತು ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಮುದವನ್ನು ನೀಡಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ)

ಸುರಗಿಯಲಿರಿದೇರು ಸರನೆ ಮಾಡಿಹುದು ಅ
ಸ್ಥಿರದ ನಾಲಗೆಯಲಿರಿದೇರು-ಅಂದಂದಿ
ಗಿರಿದಿರಿದು ಸುಡದೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಹರಿತವಾದ ಹತಾರದ ಇರಿತದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಗಾಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆಡಿದ ಕೆಟ್ಟಮಾತು ಹೆಚ್ಚಿನ ನೋವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಸುರಗಿಯಲಿ+ಇರಿದ+ಏರು; ಸುರಗಿ=ಸಣ್ಣಕತ್ತಿ/ಚೂರಿ/ಹತಾರ; ಇರಿ=ತಿವಿ/ಚುಚ್ಚು; ಏರು=ಗಾಯ/ಹುಣ್ಣು;
ಸುರಗಿಯಲಿರಿದೇರು=ಕತ್ತಿ/ಚೂರಿ/ಇನ್ನಿತರ ಹತಾರಗಳಿಂದ ತಿವಿದು ಮಾಡಿದ ಗಾಯ; ಸರನೆ=ತುಸು ಸಮಯದಲ್ಲಿ/ಕೆಲವಾರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ;
ಮಾದು+ಇಹುದು; ಮಾಯ್+ದು; ಮಾಯ್=ಗುಣವಾಗು/ವಾಸಿಯಾಗು; ಇಹುದು=ಇರುವುದು;
ಅಸ್ಥಿರ=ಎಲುಬಿಲ್ಲದ/ಮೂಳೆಯಿಲ್ಲದ/ಅಲುಗಾಡುವ; ನಾಲಗೆಯಲಿ+ಇರಿದ+ಏರು; ನಾಲಗೆಯಲಿರಿದೇರು=ಕೆಟ್ಟಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಮಾಡಿದ
ಅವಹೇಳನ/ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗಾಸಿಗೊಳಿಸಿ ನೀಡಿದ ನೋವು; ಅಂದು+ಅಂದಿಗೆ+ಇರಿದು+ಇರಿದು; ಅಂದು=ಆ ದಿನ; ಅಂದಂದಿಗೆ=ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ;
ಇರಿದಿರಿದು=ಕಡೆಗಣಿಸಿ ನುಡಿದ ಪ್ರಸಂಗವು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅಂದು ಆಡಿದ್ದ ಮಾತುಗಳು ಮನವನ್ನು ಚುಚ್ಚಿಚುಚ್ಚಿ ಕಾಡುತ್ತ;
ಸುಡು=ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸು/ಬೇಗೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡು/ನೋವನ್ನುಂಟುಮಾಡು; ಸುಡದೆ=ನೋಯಿಸದೇ ಇರುತ್ತದೆಯೇ?)

ಇಟ್ಟಿಯಲಿ ಇರಿದೇರು ನೆಟ್ಟನೊಂದಾಗಿಕ್ಕು
ಕೆಟ್ಟ ನಾಲಗೆಯಲಿರಿದೇರು-ದಿನದಿನ
ಕಟ್ಟಟ್ಟಿಯೆ ಸುಡುಗು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಹರಿತವಾದ ಹತಾರದ ಇರಿತದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಗಾಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆಡಿದ ಕೆಟ್ಟಮಾತು ಹೆಚ್ಚಿನ ನೋವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಇಟ್ಟು=ಈಟಿ/ಹರಿತವಾದ ಮೊನೆಯುಳ್ಳ ಹತಾರ; ಇರಿದ+ಏರು; ಇರಿ=ತಿವಿ/ಚುಚ್ಚು; ಏರು=ಗಾಯ/ಹುಣ್ಣು; ನೆಟ್ಟನೆ+ಒಂದು+ಆಗಿ+ಇಕ್ಕು;
ನೆಟ್ಟನೆ=ಸರಿಯಾಗಿ/ಚೆನ್ನಾಗಿ; ನೆಟ್ಟನೊಂದಾಗಿಕ್ಕು=ಕೆಲವಾರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಂತಾಗುತ್ತದೆ/ಆಗಿದ್ದ ಗಾಯ ಮಾಯುತ್ತದೆ;
ನಾಲಗೆಯಲಿ+ಇರಿದ+ಏರು; ಕೆಟ್ಟನಾಲಿಗೆ=ಯಾವುದೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ/ಸಂಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸದಾಕಾಲ ಹೊಲಸುಮಾತುಗಳನ್ನೇ
ಆಡುವುದು/ಕೇಡಾಗಲಿ ಎಂದು ಶಪಿಸುವುದು; ನಾಲಗೆಯಲಿ+ಇರಿದ+ಏರು=ಮಾತುಗಳ ಮೂಲಕ ನೀಡಿದ ಪೆಟ್ಟು/ಮಾನಸಿಕ ಯಾತನೆ;
ದಿನದಿನ=ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ; ಕಟ್ಟಟ್ಟಿ=ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ/ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ/ಪದೇಪದೇ ನೆನಪಾಗುತ್ತ; ಸುಡುಗು=ನೋಯಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ/ಬೇಯಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ)

ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಹುರುಳು - 8ನೆಯ ಕಂಠು

ಕಡೆದ ಕಲ್ಲು ನುಣ್ಣು ಒಡೆದರೆ ದೈವವೇ
ಜಡರ ಮಾತುಗಳು ಹುಸಿ ನೋಡು-ದಯಚಿತ್ತ
ದಡೆಯಲ್ಲಿ ದೈವ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಒಲವು, ಕರುಣೆ ಮತ್ತು ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಡೆನುಡಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಣಲಾಗಿದೆ.

(ಕಡೆ=ಕೆತ್ತು/ರೂಪಿಸು/ಬಿಡಿಸು; ಕಲ್ಲು+ಅದು; ಕಡೆದ ಕಲ್ಲು=ಉಳಿ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಿಗೆಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಆಕಾರವೊಂದನ್ನು ತಳೆದ ಕಲ್ಲು/ಕಂಡರಣೆಗೊಂಡ ಕಲ್ಲು; ನುಣ್ಣು=ನಯಗೊಳ್ಳುವುದು/ಒರಟಾಗಿದ್ದುದು ನಯಗೊಂಡು ಅಂದವಾಗುವುದು; ಒಡೆ=ಸೀಳು/ಬಿರಿ/ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು; ನುಣ್ಣು ಒಡೆದರೆ=ಶಿಲ್ಪಿಯ ಉಳಿಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಕಲ್ಲು ಕಲೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡರೆ/ಶಿಲೆಯು ಶಿಲ್ಪವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡರೆ; ದೈವ=ದೇವರು; ಜಡರು=ತಿಳಿಗೇಡಿಗಳು/ಆಲಸಿಗಳು; ಜಡರ ಮಾತುಗಳು=ದೇವರ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರಿಯದವರ ನುಡಿಗಳು; ಹುಸಿ=ಸುಳ್ಳು; ದಯಚಿತ್ತದ+ಎಡೆಯಲ್ಲಿ; ದಯ=ಕರುಣೆ/ಅನುಕಂಪ/ಕನಿಕರ/ಇತರರ ನೋವಿಗೆ ಮಿಡಿದು ನೆರವನ್ನು ನೀಡುವಿಕೆ; ಚಿತ್ತ=ಮನಸ್ಸು; ಎಡೆ=ಜಾಗ/ನೆಲೆ; ದಯಚಿತ್ತದಡೆಯಲ್ಲಿ= ಕರುಣೆ ತುಂಬಿದ ನಡೆನುಡಿಯಿರುವ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ/ತನ್ನನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಳಿತಾಗುವಂತೆ ಒಲವುಕರುಣೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ)

ಮಂದಿಯನಾಳುವಡೆ ಅಂದಣವನೇರುವಡೆ
ಸಂಧಿಸಿ ಭೋಗಪಡೆವಡೆ-ಧರ್ಮವ
ಕುಂದದೆ ಮಾಡು-ಸರ್ವಜ್ಞ

ಸಂಪತ್ತು, ಗದ್ದುಗೆ ಮತ್ತು ಒಲವುನಲಿವಿನ ಬದುಕು ದೊರಕಿದಾಗ ಸಹಮಾನವರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಒಳಿತಿಗೆ ನೆರವಾಗುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಮಂದಿಯನು+ಆಳುವಡೆ; ಮಂದಿ=ಜನಸಮುದಾಯ/ಗುಂಪು; ಆಳುವಡೆ=ಗದ್ದುಗೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಮಾಜದ ನಡೆನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕೆಡುಕನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿ, ಒಳಿತನ್ನು ಕಾಪಿಡುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ದೊರಕಿದರೆ; ಅಂದಣವನು+ಎರುವಡೆ; ಅಂದಣ=ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ/ಮೇನೆ; ಎರು=ಹತ್ತು; ಅಂದಣವನೇರುವಡೆ=ಸಿರಿವಂತಿಕೆ ಬಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂತಸ್ತು ದೊರೆತರೆ; ಸಂಧಿಸಿ=ಜತೆಗೂಡಿ; ಭೋಗ=ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಹಣಕಾಸುಗದ್ದುಗೆಗಳು ದೊರೆತಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ಹಿಗ್ಗು/ಆನಂದ; ಪಡೆವಡೆ=ದೊರಕಿದರೆ/ಹೊಂದಿದರೆ; ಧರ್ಮ=ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಜಗದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ನಡೆನುಡಿಗಳು; ಕುಂದು=ಕೊರತೆ; ಕುಂದದೆ ಮಾಡು=ಕಯ್ಬಿಡದೆ/ಮರೆಯದೆ/ಕೊರತೆ ಬಾರದಂತೆ ಮಾಡು)

**ಹುಸಿವಾತ ದೇಗುಲದ ದೆಸೆಯತ್ತ ಮುಂತಾಗಿ
ನೊಸಲೆತ್ತಿ ಕರವ ಮುಗಿದರೆ-ಇಷ್ಟುದ್ದ
ಹುಸಿವೆನೆಂದೆಂಬ ಸರ್ವಜ್ಞ**

ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳಿನ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಗೆಯುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ದೇವರ ಮುಂದೆ ಮಾಡುವ ತೋರಿಕೆಯ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಅಣಕಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

(ಹುಸಿವ+ಆತ; ಹುಸಿ=ಸುಳ್ಳು/ದಿಟವಲ್ಲದ್ದು/ನಿಜವಲ್ಲದ್ದು; ಆತ=ಅವನು; ಹುಸಿವಾತ=ಸುಳ್ಳು ಮತ್ತು ಮೋಸದ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಜನರನ್ನು ವಂಚಿಸುತ್ತಿರುವವನು; ದೇಗುಲ=ದೇವ+ಕುಲ; ಕುಲ=ಮನೆ/ಇರುವ ಜಾಗ/ಆಲಯ; ದೇಗುಲ=ದೇವಾಲಯ; ದೆಸೆ+ಅತ್ತ; ದೆಸೆ=ದಿಕ್ಕು; ಅತ್ತ=ಆ ಕಡೆ; ಮುಂದಕ್ಕೆ+ತಾಗಿ; ತಾಗು=ಮುಟ್ಟು; ಮುಂತಾಗಿ=ಮುಂದೆ ನಿಂತು; ನೊಸಲ+ಎತ್ತಿ; ನೊಸಲು=ಹಣೆ; ನೊಸಲೆತ್ತಿ=ಹಣೆಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ; ಕರ=ಕಯ್; ನೊಸಲೆತ್ತಿ ಕರವ ಮುಗಿದರೆ=ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಕಯ್ಯಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದೇವರಿಗೆ ನಮಿಸಿದರೆ; ಇಷ್ಟು+ಉದ್ದ; ಇಷ್ಟುದ್ದ=ಅವನು ಎತ್ತು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಕಯ್ಯಳನ್ನು ಎತ್ತಿರುವನೋ ಅತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ/ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ; ಹುಸಿವೆನ್+ಎಂದು+ಎಂಬ; ಹುಸಿವೆನ್=ಸುಳ್ಳನ್ನು ಆಡುವೆನು; ಎಂದು+ಎಂಬ; ಎಂಬ=ಎನ್ನುವನು/ಹೇಳುವನು; ಎಂದೆಂಬ= ಎಂಬುದನ್ನು ತನ್ನ ಕಪಟತನದ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತಿಳಿಸುವನು/ತೋರಿಸುವನು)

**ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವಾದೊಡಂ ಗುಣಿಗಳೊಡನಾಡುವುದು
ಗುಣಹೀನರುಗಳ ಒಡನಾಡೆ-ಬಹುದುಃಖ
ದಣಲೊಳಿದಂ ತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ**

ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳವರ ಒಡನಾಡದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಹಾನಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

(ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವು+ಆದೊಡಂ; ಕ್ಷಣ=ಗಳಿಗೆ/ಸಮಯ; ಕ್ಷಣಮಾತ್ರ=ತುಸು/ಕೆಲ ಸಮಯ; ಆದೊಡಂ=ಆದರೂ; ಗುಣಿಗಳ+ಒಡನೆ+ಆಡುವುದು; ಗುಣಿ=ಗುಣವುಳ್ಳವನು/ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಒಡನೆ=ಜತೆಯಲ್ಲಿ; ಆಡುವುದು=ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು/ನಂಟನ್ನು ಹೊಂದುವುದು; ಗುಣ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿ; ಹೀನ=ಇಲ್ಲದ/ಕೆಟ್ಟ/ಕೀಳು; ಗುಣಹೀನ=ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಒಡನೆ+ಆಡೆ; ಬಹುದುಃಖದ+ಅಣಲ್+ಒಳ್+ಇರ್ಧ+ಅಂತೆ; ಬಹು=ಹೆಚ್ಚು/ತುಂಬ/ಅನೇಕ; ದುಃಖ=ಸಂಕಟ/ನೋವು/ಯಾತನೆ; ಅಣಲು=ಬಾಯಿಯ ಒಳಗಡೆ/ಬಾಯಲ್ಲಿ; ಒಳ್=ಅಲ್ಲಿ/ಒಳಗೆ; ಇರ್ಧ=ಇದ್ದ; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ; ಬಹುದುಃಖದಣಲ್=ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಂಕಟ/ಯಾತನೆ/ಅಪಮಾನ/ನೋವು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ನೆಲೆ/ಜಾಗ/ಎಡೆ ಎಂಬ ರೂಪಕದ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ)

**ಹಿರಿದು ಪಾಪವ ಮಾಡಿ ಹರಿವರು ಗಂಗೆಗೆ
ಹರಿವ ನೀರಲ್ಲಿ ಕರಗುವೊಡೆಯಾ ಪಾಪ
ಎರೆಯ ಮಣ್ಣಲ್ಲ ಸರ್ವಜ್ಞ**

ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಹಿರಿ=ದೊಡ್ಡ/ಅತಿ/ಹೆಚ್ಚು; ಪಾಪ=ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕೇಡು/ವಂಚನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ನಡೆನುಡಿ; ಹರಿ=ಅತ್ತ ಸಾರು/ಹೋಗು/ಓಡು; ಗಂಗೆ=ನೀರು/ಉತ್ತರ ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನದಿ ಯೊಂದರ ಹೆಸರು; ಹರಿವರು ಗಂಗೆಗೆ=ದೇಗುಲಗಳ ಬಳಿಯ ನದಿ/ಕೊಳ/ನೀರಿನ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೀಯುವರು-ಇಂತಹ ಎಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಂದೆದ್ದರೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತದೆಯೆಂಬ

ನಂಬಿಕೆಯು ಜನಮನದಲ್ಲಿದೆ; ಕರಗುವೊಡೆ+ಆ; ಕರಗುವೊಡೆ=ಕರಗಿಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ/ಇಲ್ಲವಾಗುವುದಕ್ಕೆ; ಆ ಪಾಪ=ಮಾಡಿರುವ ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸಗಳು; ಎರೆಯ ಮಣ್ಣು=ಕಪ್ಪನೆಯ ಬಣ್ಣದ ಮಣ್ಣು/ಜೇಡಿಮಣ್ಣು/ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ಇಲ್ಲವೇ ತುಳಿದಾಗ ಕಯ್ ಕಾಲಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಜಿಗುಟು ಮಣ್ಣು; ಆ ಪಾಪ ಎರೆಯ ಮಣ್ಣಲ್ಲ=ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ, ಮಾಡಿದ ಕೇಡು/ವಂಚನೆಗಾಗಿ ಮರುಗಿ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅಂತಹ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮಾಡದೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳತೊಡಗಿದ ಹೊರತು ಪಾಪ ತೊಲಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪಾಪ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಆತ ನೀಚ/ಕೆಡುಕನಾಗಿಯೇ ಬಾಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ರೂಪಕದ ತಿರುಳು ಹೊಂದಿದೆ)

**ತಪ್ಪು ಸಾಧಿಪ ನೃಪನೊಳಿಪ್ಪವನವನೆಗ್ಗ
ಸರ್ಪನ ಹೆಡೆಯ ನೆಳಲೆಂದು-ಸಾರಿದ
ಕಪ್ಪೆಯಂತಕ್ಕು ಸರ್ಪಜ್ಜ**

ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪನ್ನೇ ಸರಿಯೆಂದು ವಾದಮಾಡುವ ರಾಜನ/ಒಡೆಯನ/ಮೇಲಿನ ಗದ್ದುಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜತೆಗಿನ ಒಡನಾಟ/ನೆಂಟು/ವ್ಯವಹಾರ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೆಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

(ತಪ್ಪು=ಆಡುವ ಮಾತು/ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಲ್ಲದ್ದು; ಸಾಧಿಪ=ಸರಿಯೆಂದು ವಾದಿಸುವವನು; ತಪ್ಪು ಸಾಧಿಪ=ತಾನು ಮಾಡಿದ/ತನ್ನಿಂದಾಗಿರುವ ಕೇಡು/ವಂಚನೆ/ಹಾನಿಯನ್ನು ಸರಿಯೆಂದು ಮೊಂಡುಹಿಡಿದು ಮಾತನಾಡುವವನು; ನೃಪನೊಳ್+ಇಪ್ಪವನ್+ಅವನ್+ಎಗ್ಗ; ನೃಪ=ದೊರೆ/ಒಡೆಯ/ಯಜಮಾನ/ಮೇಲಿನ ಗದ್ದುಗೆಯಲ್ಲಿರುವವನು; ಒಳ್ಳೆ=ಬಳಿಯಲ್ಲಿ; ಇಪ್ಪ=ಇರುವ; ಇಪ್ಪವನ್=ಇರುವವನು; ಎಗ್ಗ=ದಡ್ಡ/ತಿಳಿಗೇಡಿ; ಸರ್ಪನ ಹೆಡೆ=ತನ್ನ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ/ಇತರರನ್ನು ಕಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನಾಗರಹಾವು ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಅಗಲಿಸುವುದು/ಬಿಚ್ಚುವುದು; ನೆಳಲು+ಎಂದು=ನೆರಳೆಂದು ತಿಳಿದು/ನಂಬಿ; ಸಾರು=ಸಮೀಪಿಸು/ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗು; ಕಪ್ಪೆ+ಅಂತೆ+ಅಕ್ಕು; ಅಂತೆ=ಹಾಗೆ; ಅಕ್ಕು=ಆಗುವುದು; ಸರ್ಪನ ಹೆಡೆಯ ನೆಳಲು= ಸಾವಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವುದು/ಯಾವ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಸಾವಿಗೀಡಾಗುವ ತಾಣ/ಜಾಗ ಎಂಬ ತಿರುಳುಳ್ಳ ನುಡಿಗಟ್ಟು)

**ಕಂಡು ನುಡಿಯೆ ಭೂಮಂಡಲ ಮುನಿವುದು
ಕೊಂಡಾಡುತಿಚ್ಚೆಯ ನುಡಿದರೆ-ಜಗವೆಲ್ಲ
ಮುಂಡಾಡುತಿಕ್ಕು ಸರ್ಪಜ್ಜ**

ಜನಸಮುದಾಯದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ದಿಟದ ಮಾತಿಗೆ/ಸುಳ್ಳುಮಾತಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಕಂಡು=ಕಂಡಿದ್ದನ್ನು/ನೋಡಿದುದನ್ನು/ತಿಳಿದಿರುವುದನ್ನು; ನುಡಿಯೆ=ಹೇಳಲು; ಕಂಡು ನುಡಿಯೆ=ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿಯ ಆಗುಹೋಗುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಂಡ ತಪ್ಪನ್ನು/ಕೆಡುಕನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ವಾಸ್ತವವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ; ಭೂ=ಜಗತ್ತು/ಲೋಕ; ಮಂಡಲ=ಪ್ರದೇಶ; ಭೂಮಂಡಲ=ಜನಸಮುದಾಯ/ಸಮಾಜ; ಮುನಿ=ಕೋಪಗೊಳ್ಳು/ಸಿಟ್ಟಾಗು/ಕೆರಳುವುದು; ಕೊಂಡಾಡುತ+ಇಚ್ಚೆಯ; ಕೊಂಡಾಡು=ಹೊಗಳು/ಬಣ್ಣಿಸು; ಇಚ್ಚೆ=ಆಸೆ/ಬಯಕೆ; ಕೊಂಡಾಡುತ ಇಚ್ಚೆಯ ನುಡಿದರೆ= ಇತರರ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು/ಕೆಡುಕಿನ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿ, ಅವರು ಮೆಚ್ಚುವಂತಹ ಇಲ್ಲಸಲ್ಲದ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡಿದರೆ; ಜಗವು+ಎಲ್ಲ; ಜಗ=ಲೋಕ/ಪ್ರಪಂಚ; ಮುಂಡಾಡುತ+ಇಕ್ಕು; ಮುಂಡಾಡು=ಮುತ್ತಿಡು/ಒಲವಿನಿಂದ ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುವುದು/ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು; ಇಕ್ಕು=ಇರುವುದು; ಮುಂಡಾಡುತಿಕ್ಕು=ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಿಂದ ಓಲಯಿಸುವುದು)

ಕಣ್ಣು ನಾಲಗೆ ಮನವು ತನ್ನವೆಂದೆನಬೇಡ
ಅನ್ನರು ಕೊಂದರೆನಬೇಡ-ಇವು ಮೂರು
ತನ್ನನೇ ಕೊಲುಗು ಸರ್ವಜ್ಞ

ನೋಡುವ ನೋಟ, ಆಡುವ ಮಾತು ಮತ್ತು ಮನದ ಒಳಮಿಡಿತಗಳನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಉಂಟಾಗುವ ಹಾನಿಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಮನ=ಮನಸ್ಸು; ತನ್ನವು+ಎಂದು+ಎನಬೇಡ; ತನ್ನವು=ನನಗೆ ಸೇರಿದವು/ನನ್ನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿರುವವು;

ಎನಬೇಡ=ಎಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ/ತಿಳಿಯಬೇಡ; ಕಣ್ಣು ನಾಲಗೆ ಮನವು ತನ್ನವೆಂದೆನಬೇಡ=ತಾನು ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದುಬಾಳುತ್ತಿರುವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿನ ವಸ್ತು/ಜೀವಿ/ಆಗುಹೋಗುಗಳ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನೂರಂಟು ಬಗೆಯ ಆಸೆ/ತವಕ/ತಲ್ಲಣ/ಕೋಪ/ತಾಪ/ಹತಾಶೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಒಳಿತುಕೆಡುಕಿನ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ."ಪರಿಸರದ ಮಗು ಮಾನವ" ಎಂಬ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಮಾತಿನಂತೆ ಸಮಾಜದ ರಚನೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ನೀತಿನಿಯಮಗಳು ಮಾನವನ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ/ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಡುತ್ತವೆ.ಆದುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬಾ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಇಂಗಿತ ಈ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿದೆ; ಅನ್ನರು=ಇತರರು/ಬೇರೆಯವರು; ಕೊಂದರು+ಎನಬೇಡ; ಕೊಲುಗು=ಕೊಲ್ಲುತ್ತವೆ)

ಒಲೆಗುಂಡನೊಬ್ಬನು ಮೆಲಬಹುದೆಂದರೆ
ಮೆಲಬಹುದೆಂದು ಎನಬೇಕು-ಮೂರ್ಖರನು
ಗೆಲಬಾರದಯ್ಯ ಸರ್ವಜ್ಞ

ತಿಳಿಗೇಡಿಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳಸಬಾರದೆಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

(ಒಲೆಗುಂಡನು+ಒಬ್ಬನು; ಒಲೆ=ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಉರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವ ಸಲಕರಣೆ; ಗುಂಡು=ದಪ್ಪವಾಗಿರುವ ಕಲ್ಲು; ಒಲೆಗುಂಡು=ಬಯಲು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಒಲೆಯನ್ನು ಒಡ್ಡಿದಾಗ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಇಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಜೋಡಿಸುವ ದಪ್ಪನೆಯ ಕಲ್ಲುಗಳು; ಮೆಲಬಹುದು+ಎಂದರೆ; ಮೆಲ್=ತಿನ್ನು; ಬಹುದು=ಬರುವುದು/ಆಗುವುದು; ಎಂದರೆ=ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ; ಮೆಲಬಹುದು+ಎಂದು; ಎನಬೇಕು=ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಮೂರ್ಖ=ತಿಳಿಗೇಡಿ/ಅರಿವಿಲ್ಲವದವನು; ಗೆಲಬಾರದು+ಅಯ್ಯ; ಗೆಲಬಾರದು=ಗೆಲ್ಲಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ/ಸರಿತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ/ತಿಳಿಗೇಡಿತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ)

ಕೋಡಿಯನು ಕಟ್ಟಿದರೆ ಕೇಡಿಲ್ಲವಾ ಕೆರೆಗೆ
ಮಾಡು ಧರ್ಮಗಳ ಮನಮುಟ್ಟಿ-ಕಾಲನಿಗೆ
ಈಡಾಗದ ಮುನ್ನ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಸಿರಿವಂತಿಕೆಯು ಇದ್ದಾಗ ಹಸಿದವರಿಗೆ/ನೊಂದವರಿಗೆ ನೆರವನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಒಳಿತಾಗುತ್ತದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಕೋಡಿ=ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನೀರಿಗೆ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೆರೆಗೆ ಏರಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಾಗ, ಕೆರೆಯು ತುಂಬಿತುಳುಕಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ನೀರು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹರಿದು ಹೋಗಲು ಮಾಡಿರುವ ಜಾಗ; ಕೇಡು+ಇಲ್ಲವು+ಆ; ಕೇಡು=ಹಾನಿ/ತೊಂದರೆ/ಅಪಾಯ; ಕೇಡಿಲ್ಲವಾ ಕೆರೆಗೆ=ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ನೀರು ಕೋಡಿಯ ಮೂಲಕ ಹೊರಹರಿದು ಏರಿಯು ಒಡೆದು ಹಾಳಾಗದೆ ಆ ಕೆರೆಯು ಉಳಿಯುತ್ತದೆ; ಧರ್ಮ=ಸಹಮಾನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವ ನಡೆನುಡಿ; ಮನಮುಟ್ಟಿ=ಒಳ್ಳೆಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ; ಮಾಡು ಧರ್ಮಗಳ ಮನಮುಟ್ಟಿ=ಒಳ್ಳೆಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಇತರರಿಗೆ ನೆರವನ್ನು ನೀಡುವುದು; ಕಾಲ=ಯಮ/ಸಾವು; ಈಡು+ಆಗದ; ಈಡು=ಗುರಿ/ವಶ; ಮುನ್ನ=ಮೊದಲು/ಮುಂಚೆ; ಕಾಲನಿಗೆ ಈಡಾಗದ ಮುನ್ನ=ಸಾವು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು/ಮುಂಚೆ ಮನಗಳಲ್ಲಿ ಕಸುವು ಇರುವಾಗ)

ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಹುರುಳು - 9ನೆಯ ಕಂಠು

ಮೂರ್ಖಂಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನು ನೂರ್ಕಾಲ ಹೇಳಿದರೆ
ಗೋರ್ಕಲ್ಲ ಮೇಲೆ ಮಳೆಗರೆದರಾ-ಕಲ್ಲು
ನೀರ್ಕೊಳ್ಳಬಹುದೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ/ಪ್ರಯತ್ನಿಸದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಮೂರ್ಖ=ತಿಳಿಗೇಡಿ/ಸರಿ-ತಪ್ಪುಗಳ ಅರಿವಿಲ್ಲದವನು; ಬುದ್ಧಿ=ತಿಳುವಳಿಕೆ/ಅರಿವು; ನೂರ್+ಕಾಲ; ಕಾಲ=ಸಮಯ; ನೂರ್ಕಾಲ=ಅನೇಕ ಬಾರಿ/ಹಲವು ಸಲ; ಗೋರ್ಕಲ್ಲ=ಗಡುಸಾದ/ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಕಲ್ಲು; ಮಳೆ+ಕರೆದರೆ+ಆ; ಕರೆ=ಸುರಿ/ಬೀಳು; ನೀರ್+ಕೊಳ್ಳಬಹುದೆ; ಕೊಳ್ಳ=ಪಡೆಯುವುದು/ಹೊಂದುವುದು; ಬಹುದು=ಉಂಟಾಗು/ಒದಗು/ಸೇರು/ಕೂಡು; ಆ ಕಲ್ಲು ನೀರ್ಕೊಳ್ಳಬಹುದೆ=ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಸುರಿದ ಮಳೆನೀರನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳದ ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ತಿಳಿಗೇಡಿಯಾದವನು ಇತರರು ಹೇಳುವ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಮಾತನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಈ ರೂಪಕವು ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ)

ಉಳ್ಳಾತ ನುಡಿದರೆ ಎಳ್ಳ ಮೇಲೆ ಜೇನಿಟ್ಟಂತೆ
ಇಲ್ಲದ ಬಡವ ನುಡಿದರೆ-ಬಾಯಿ ತುಂಬ
ಹೊಳ್ಳ ಹೊಯ್ಯಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಿರಿವಂತರ ಮಾತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು/ಬಡವರ ಮಾತಿಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು ರೂಪಕಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಉಳ್ಳ+ಆತ; ಉಳ್ಳ=ಇರು; ಆತ=ಅವನು; ಉಳ್ಳಾತ=ಸಿರಿಸಂಪದಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನು/ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಹಣಕಾಸುಳ್ಳವನು; ನುಡಿದರೆ=ಮಾತನಾಡಿದರೆ; ಎಳ್ಳ+ಅ; ಎಳ್ಳ=ಜಿಡ್ಡುಳ್ಳ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕಾಳು; ಎಳ್ಳ=ಎಳ್ಳಿನ; ಜೇನು+ಇಟ್ಟ+ಅಂತೆ; ಎಳ್ಳ ಮೇಲೆ ಜೇನಿಟ್ಟಂತೆ=ಎಳ್ಳು ಮತ್ತು ಜೇನನ್ನು ಜತೆಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಿಂದಾಗ, ಅದರ ರುಚಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುವಂತೆ ಸಿರಿವಂತರಾಡುವ ಮಾತು ಇಂಪಾಗಿರುತ್ತವೆ; ಇಲ್ಲದ= ಸಿರಿವಂತಿಕೆಯಿಲ್ಲದ/ದಟ್ಟದರಿವನಾದ; ಹೊಳ್ಳ=ಜಳ್ಳು/ವೊಳ್ಳು /ಒಳಗೆ ತಿರುಳಿಲ್ಲದ ಕಾಳು/ತವಡು; ಹೊಯ್ಯ+ದ+ಅಂತೆ; ಹೊಯ್ಯ=ಹಾಕು/ಸುರಿ; ಬಾಯಿ ತುಂಬ ಹೊಳ್ಳ ಹೊಯ್ಯಂತೆ=ಒಳಗೆ ತಿರುಳಿಲ್ಲದ ಕಾಳನ್ನು/ಹೊಟ್ಟನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಗಿದು ಬೇಸರದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಉಗಿಯುವಂತೆ ಬಡವರ ಮಾತನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ)

**ಬಡವನೊಂದೊಳುನುಡಿಯ ನುಡಿದರೆ ನಿಲ್ಲದು
ಕೊಡೆಯ ನೆಳಲಾತ ನುಡಿದರೆ-ನಾಯಕನ
ನುಡಿಯೆಂದು ನಿಲುಹೆ ಸರ್ವಜ್ಞ**

ಬಡವರ ಮತ್ತು ಉಳ್ಳವರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಬಡವನು+ಒಂದು+ಒಳುನುಡಿಯ; ಒಳು=ಒಳಿತಾದ/ಚೆನ್ನಾದ; ನುಡಿ=ಮಾತು; ನಿಲ್ಲದು=ಬೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯದು/ಒಪ್ಪಿತವಾಗದು;
ಕೊಡೆ=ಚಿತ್ರ; ನೆಳಲ+ಆತ; ನೆಳಲು=ನೆರಳು/ಆಶ್ರಯ/ಬಳಿ/ಆಸರೆ; ಆತ=ಅವನು; ಕೊಡೆಯ ನೆಳಲು= ದೊರೆ/ಸಿರಿವಂತ/ದೊಡ್ಡ
ಗದ್ದುಗೆಯಲ್ಲಿರುವವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಒಂದು ಉಪಕರಣವಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿದ ಕೊಡೆಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ
ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಕೊಡೆಯ ನೆಳಲಾತ=ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ/ಎತ್ತರದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವವನು;
ನಾಯಕ=ಮುಂದಾಳು/ದೊರೆ/ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುವವನು; ನುಡಿ+ಎಂದು; ನಿಲುಹು=ನೆಲೆಗೊಳಿಸು/ಇರುವಂತೆ ಮಾಡು;
ನಿಲುಹೆ=ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ/ಬೆಲೆಪಡೆಯುತ್ತದೆ/ಒಪ್ಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ)

**ಬಡವನೊಳ್ಳೆಯ ಮಾತ ನುಡಿದರೆಲ್ಲೆಂಬರು
ಪೊಡವೀಶ ಬಳ್ಳುಗೆಡೆದಡೆ-ಹೊಗಳುತ್ತ
ಕಡುಜಾಣನೆಂಬರು ಸರ್ವಜ್ಞ**

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಡುವ ಮಾತಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ತೆಗಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಹೊಗಳಿಕೆಯು ಆತನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಬಡವನು+ಒಳ್ಳೆಯ; ಮಾತ=ಮಾತನ್ನು; ನುಡಿದರೆ+ಅಲ್ಲ+ಎಂಬರು; ಪೊಡವಿ+ಈಶ; ಪೊಡವಿ=ನೆಲ/ಬೂಮಿ/ರಾಜ್ಯ;
ಈಶ=ದೊರೆ/ಒಡೆಯ/ಯಜಮಾನ; ಬಳ್ಳು+ಗೆಡೆದಡೆ; ಬಳ್ಳು=ನರಿ; ಬಳ್ಳು=ಬಗುಳು/ನಾಯಿನರಿಗಳ ಕೂಗುವಿಕೆ/ಅರಚುವಿಕೆ; ಗೆಡೆ=ಬಾಯಿಗೆ
ಬಂದಂತೆ ಮಾತನಾಡು/ಹರಟು/ಗಳಹು; ಬಳ್ಳುಗೆಡೆ=ನಾಯಿ ಬೊಗಳುವುದು/ನರಿಯು ಉಳಿದುವುದು/ಅರಚುವುದು-
ಕೆಟ್ಟ/ಹಗುರವಾದ/ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುವುದು; ಬಳ್ಳುಗೆಡೆದಡೆ=ಹರಟಿದರೆ/ಪೊಳ್ಳುನುಡಿಗಳನ್ನಾಡಿದರೆ;
ಕಡುಜಾಣನು+ಎಂಬರು; ಕಡು=ಬಹಳ/ಹೆಚ್ಚಿನ; ಜಾಣ=ಅರಿವುಳ್ಳವನು/ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವನು; ಎಂಬರು=ಎನ್ನುವರು)

**ಒಡಲ ಕಟ್ಟಿಯೆ ತಾನು ಒಡವೆಯೆ ಗಳಿಸಿದರೆ
ಎಡೆಯಲಿ ಸಾಯಲದ ಕೊಳದೆ-ವಿತ್ತವ
ಒಡನೆ ಹೂಳುವರೆ ಸರ್ವಜ್ಞ**

ಅತಿಜಿಪುಣತನದಿಂದ ಬಾಳುವವನ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಒದಗುವ ಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಒಡಲು=ಹೊಟ್ಟೆ; ಒಡಲ ಕಟ್ಟಿ=ಈ ಪದಕಂತೆಯು ಒಂದು ನುಡಿಗಟ್ಟಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಗಳಿಸಿದ/ಇರುವ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು
ಸರಿಯಾಗಿ ಉಣ್ಣದೆ ಉಡದೆ ಜಿಪುಣತನದಿಂದಿರುವುದು/ನಲಿವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು; ಇದನ್ನು ಜನಪದರು"ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಕಟ್ಟಿ
ಬಾಳುವುದು"ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ; ಒಡವೆ=ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ ಹಣಕಾಸು ಚಿನ್ನಬೆಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ವಸ್ತುಗಳು; ಗಳಿಸು=ಸಂಪಾದಿಸು;
ಎಡೆ=ನಡುವೆ/ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ; ಸಾಯಲು+ಅದ; ಸಾಯಲು=ಸಾವನ್ನಪ್ಪಲು/ಮರಣ ಹೊಂದಲು; ಅದ=ಅದನ್ನು; ಕೊಳ್+ಅದೆ;
ಕೊಳ್=ಪಡೆಯುವುದು/ಹೊಂದುವುದು; ಕೊಳದೆ=ಪಡೆಯದೆ/ಹೊಂದದೆ; ಎಡೆಯಲಿ ಸಾಯಲದ ಕೊಳ್=ಕೂಡಿಟ್ಟವನು ತುಂಬು ವಯಸ್ಸಾಗುವ

ಮುನ್ನವೇ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದರೆ, ಅವನ ಒಡವೆಯನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಹಕ್ಕುದಾರರಾದವರು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ವಿತ್ತ=ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಒಡವೆ/ಸಂಪತ್ತು; ಒಡನೆ=ಜತೆಯಲ್ಲಿ; ಹೂಳು=ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚುವುದು)

**ಜಡೆಯ ಕಟ್ಟಲುಬಹುದು ಕಡವಸವನುಡಬಹುದು
ಬಿಡದೆ ದೇಗುಲದೊಳಿರಬಹುದು ಕರಣಗಳ
ತಡೆದು ನಿಲಬಾರ ಸರ್ವಜ್ಞ**

ಹೊರಮಯ್ಯನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ ಹೊರತು, ಒಳಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಬಯಕೆಗಳ ಒಳಮಿಡಿತದಿಂದ ತಲ್ಲಣಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಜಡೆ ಕಟ್ಟುವುದು=ಹೆಂಡತಿಮಕ್ಕಳ ನೆಂಟನ್ನು ತೊರೆದು ಇಲ್ಲವೇ ಮದುವೆಯನ್ನೇ ಆಗದೆ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು/ತಮ್ಮ ತಲೆಯ ಜುಟ್ಟನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು ರಿಸಿಮುನಿಗಳ/ವಿರಾಗಿಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿತ್ತು; ಕಡವಸವನು+ಉಡಬಹುದು; ಕಡವಸ=ಜಿಂಕೆಯ ತೊಗಲು. ಇದನ್ನು ರಿಸಿಮುನಿಗಳು ಮಯ್ಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು/ಜಪವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಉಡು=ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು/ತೊಡುವುದು; ಬಿಡದೆ=ಯಾವಾಗಲೂ/ಸದಾ ಕಾಲ; ದೇಗುಲದೊಳು+ಇರಬಹುದು; ದೇಗುಲ=ದೇವ+ಕುಲ; ಕುಲ=ಮನೆ/ಮಂದಿರ/ನೆಲೆ; ಕರಣಗಳು=ಕಣ್ಣು-ಕಿವಿ-ಮೂಗು-ನಾಲಗೆ-ತೊಗಲು ಎಂಬ ಅಯ್ಯು ಬಗೆಯ ಅಂಗಗಳು; ತಡೆ=ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದು/ಹದ್ದುಬಸ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದು; ನಿಲಬಾರ=ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಬಾರದು/ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ಕರಣಗಳ ತಡೆದು ನಿಲಬಾರ=ಮನದಲ್ಲಿ ಬಯಕೆಗಳ ಒಳಮಿಡಿತಗಳು ಉಂಟಾಗಲು/ಕೆರಳಲು ಕಾರಣವಾಗುವ ಅಯ್ಯು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದಲಾಗದು)

**ನೆತ್ತವೂ ಕುತ್ತವೂ ಹತ್ತಿದೊಡೆ ಅಳವಲ್ಲ
ಕುತ್ತದಿಂ ದೇಹ ಬಡವಕ್ಕು-ನೆತ್ತದಿಂ
ಬತ್ತಲೆಯಕ್ಕು ಸರ್ವಜ್ಞ**

ಜೂಜಿನ ಚಟಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದರೆ, ಎಂತಹ ಕೇಡು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

(ನೆತ್ತ=ಪಗಡೆಯಾಟ/ಜೂಜು/ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಒಡ್ಡಿ ಆಡುವ ಯಾವುದೇ ಆಟ; ಕುತ್ತ=ರೋಗ/ಬೇನೆ; ಹತ್ತು=ಅಂಟು/ಸೇರು/ಕೂಡು; ಹತ್ತಿದೊಡೆ=ಅಂಟಿಕೊಂಡರೆ/ತಗುಲಿಕೊಂಡರೆ; ನೆತ್ತ ಹತ್ತಿದೊಡೆ=ಜೂಜಾಡುವುದು ಮಾನಸಿಕ ಚಟವಾದರೆ/ಜೂಜಿನ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರೆ; ಕುತ್ತ ಹತ್ತಿದೊಡೆ=ರೋಗ ಅಂಟಿಕೊಂಡರೆ/ಬಂದರೆ; ಅಳವು+ಅಲ್ಲ; ಅಳವು=ಕಸುವು/ವಿವೇಕ/ಒಳಿತುಕೆಡುಕಿನ ಅರಿವು; ಅಳವಲ್ಲ=ಒಳಿತಾಗುವುದಿಲ್ಲ/ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಬಡವು+ಅಕ್ಕು; ಬಡವು=ಸೊರಗುವಿಕೆ/ಬಲಕುಗ್ಗುವಿಕೆ; ಅಕ್ಕು=ಆಗುವುದು; ದೇಹ ಬಡವಕ್ಕು=ಮಯ್ಯಿನ ಕಸುವು ಕುಗ್ಗುತ್ತದೆ; ಬತ್ತಲೆ+ಅಕ್ಕು; ಬತ್ತಲೆ=ಬರಿ ಮಯ್ಯೆ/ ಉಡುಗೆತೊಡುಗೆಯಿಲ್ಲದ ಮಯ್ಯೆ; ನೆತ್ತದಿಂ ಬತ್ತಲೆಯಕ್ಕು=ಜೂಜಿನಿಂದಾಗಿ ಮನೆಮಟ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ ಹಣಕಾಸು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬರಿಗಯ್ಯಾಗಿ ಬೀದಿಪಾಲಾಗುವುದು)

ಕಿರಿಯಂದಿನ ಪಾಪವರಿತಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತ್ತು
ಅರಿತರಿತು ಮಾಡಿದನ ಪಾಪ-ವಜ್ರದ
ಸರಿಯಂತೆಯಿತ್ತು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಅರಿಯದೆ ಮಾಡಿದ/ಅರಿತು ಮಾಡಿದ ಪಾಪದ ನಡುವಣ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಕಿರಿ+ಅಂದಿನ; ಕಿರಿ=ಚಿಕ್ಕ/ಎಳೆಯ; ಅಂದಿನ=ಆ ಸಮಯ/ಕಾಲದ; ಪಾಪವು+ಅರಿತ+ಅಲ್ಲಿ; ಪಾಪ=ಇತರರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಎಸಗಿದ ಕೇಡು/ಕೊಟ್ಟ ನೋವು/ಮಾಡಿದ ವಂಚನೆ; ಅರಿ=ತಿಳಿ; ಕಿರಿಯಂದಿನ ಪಾಪವರಿತಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತ್ತು=ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡವರಾದ ಮೇಲೆ ಅರಿತುಕೊಂಡು, ನನ್ನಿಂದ ಇಂತಹ ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಆಗಿದೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ಸಂಕಟಪಟ್ಟು, ಮತ್ತೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಮಾಡಬಾರದೆಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ತಳೆದು, ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು; ಅರಿತು+ಅರಿತು; ಅರಿತರಿತು=ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದೂ/ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದು; ಮಾಡಿದನ=ಮಾಡಿದವನ; ವಜ್ರ=ಗಡುಸಾದುದು/ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರುವುದು; ಸರಿ=ಗಂಜಿ/ಅಂಬಲಿ/ಜಿಗುಟಾದ ವಸ್ತು/ಅಂಟು; ವಜ್ರದ ಸರಿ=ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅಂಟು. ಇದನ್ನು ಮರದ ಪಟ್ಟಿಗಳ ಸಂದುಗಳಿಗೆ ಬಳಿದು ಅನಂತರ ಅವನ್ನು ಜತೆಗೂಡಿಸಿದಾಗ, ಅವು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು; ಇಕ್ಕು=ಇರುವುದು; ಅರಿತರಿತು ಮಾಡಿದನ ಪಾಪ ವಜ್ರದ ಸರಿಯಂತೆಯಿತ್ತು=ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದವನ ಪಾಪವು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಬಿಡದೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ಅಂದರೆ ಆತ ನೀಚ/ಕೇಡಿ/ವಂಚಕನಾಗಿಯೇ ಬಾಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ)

ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗ ತಾ ಹೆಜ್ಜೇನ ಕೊಡನಂತೆ
ದುರ್ಜನರ ಕೂಟವಣುಮಾತ್ರ-ಬಚ್ಚಲು
ರೊಜ್ಜಿನಂತಿಹುದು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಒಳ್ಳೆಯವರ/ಕೆಟ್ಟವರ ಒಡನಾಟದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

(ಸಜ್ಜನ=ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳವನು; ಸಂಗ=ಗೆಳೆತನ/ಒಡನಾಟ/ವ್ಯವಹಾರ; ತಾ=ಅದು; ಹೆಜ್ಜೇನು=ಹಿರಿದಾದ/ದೊಡ್ಡದಾದ ಜೇನುಹುಳು; ಕೊಡನ+ಅಂತೆ; ಕೊಡ=ಜೇನಿನ ಗೂಡು/ಗಡಿಗೆ/ಬಿಂದಿಗೆ; ಹೆಜ್ಜೇನ ಕೊಡ=ದೊಡ್ಡಗಾತ್ರದ ಜೇನಿನ ಹುಟ್ಟು/ಗೂಡು/ಜೇನು ತುಂಬಿದ ಗಡಿಗೆ; ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗ ತಾ ಹೆಜ್ಜೇನ ಕೊಡನಂತೆ=ಸಿಹಿಯಾದ ಜೇನನ್ನು ಸವಿದು ನಲಿಯುವಂತೆ ಒಳ್ಳೆಯವರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಗೆಳೆತನ/ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಒಲವುನಲಿವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ/ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ; ದುರ್ಜನ=ಕೆಟ್ಟ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳವನು; ಕೂಟವು+ಅಣು+ಮಾತ್ರ; ಕೂಟ=ಗೆಳೆತನ/ಒಡನಾಟ/ನೆಂಟು; ಅಣು=ಸಣ್ಣ ಕಣ/ತುಸು/ಕಿಂಚಿತ್ತು; ಅಣುಮಾತ್ರ=ತುಸುವಾಗಿದ್ದರೂ; ಬಚ್ಚಲು=ಪಾತ್ರಪಡಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮಯ್ಯನ್ನು ತೊಳೆದ ನೀರು ಹರಿದುಹೋಗಲು ಮಾಡಿರುವ ಚರಂಡಿ/ಮೋರಿ; ರೊಜ್ಜಿನಂತೆ+ಇಹುದು; ರೊಜ್ಜು=ಕೆಸರು/ರಾಡಿ/ಬಗ್ಗಡ/ಕೊಳಕಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ನೀರು; ಇಹುದು=ಇರುವುದು)

ಸರ್ವಜ್ಞನೆಂಬವನು ಗರ್ವದಿಂದಾದವನೆ
ಸರ್ವರೊಳೊಂದೊಂದ ನುಡಿ ಕಲಿತು ವಿದ್ಯದ
ಪರ್ವತವಾದ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಸರ್ವಜ್ಞನು ತನ್ನ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡೆನುಡಿ ಹಾಗೂ ಕವಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ರೂಪುಗೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

(ಸರ್ವಜ್ಞ+ಎಂಬವನು; ಸರ್ವ=ಎಲ್ಲ/ಸಮಸ್ತ; ಜ್ಞ=ತಿಳಿದವನು/ಅರಿತವನು; ಸರ್ವಜ್ಞ=ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದವನು/ಕವಿಯ ಅಂಕಿತ ನಾಮ/ಕಾವ್ಯರಚನೆಗಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಹೆಸರು; ಎಂಬವನು=ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು; ಗರ್ವದಿಂದ+ಆದವನೆ;

ಗರ್ವ=ಅಹಂಕಾರ/ಒಣಹೆಮ್ಮೆ/ಸೊಕ್ಕು; ಆದವನೆ=ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆಯೇ/ಆಗಿದ್ದಾನೆಯೇ; ಸರ್ವಜ್ಞನೆಂಬವನು ಗರ್ವದಿಂದಾವನೆ=ಸರ್ವಜ್ಞನ
ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಗರ್ವದಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಒಳಿತನ್ನು ಕೇಳುವ/ಕಾಣುವ/ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿನಯದ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ;
ಸರ್ವರೊಳು+ಒಂದು+ಒಂದು; ಸರ್ವರೊಳು=ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ; ವಿದ್ಯೆ=ಅರಿವು/ತಿಳುವಳಿಕೆ/ಜ್ಞಾನ; ಪರ್ವತ+ಆದ; ಪರ್ವತ=ದೊಡ್ಡ
ಬೆಟ್ಟ/ಗಿರಿ; ವಿದ್ಯದ ಪರ್ವತವಾದ=ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಅರಿವು/ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬೆಳೆದಿದ್ದಾನೆ)